

SUOMEN METSÄTIETEELLINEN SEURA — FINSKA FORSTSAMFUNDET

ACTA
FORESTALIA FENNICA

49.

ARBEITEN DER
FORSTWISSENSCHAFTLICHEN
GESELLSCHAFT

IN SUOMI

PUBLICATIONS OF THE
SOCIETY OF FORESTRY

IN SUOMI

PUBLICATIONS DE LA
SOCIÉTÉ FORESTIÈRE

DE SUOMI

HELSINKI 1942

Suomen Metsätieteellisen Seuran julkaisusarjat:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Sisältää Suomen metsätaloutta ja sen perusteita käsitteleviä tieteellisiä tutkimuksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin niteinä, joista kukin yleensä käsittää useampia tutkimuksia.

SILVA FENNICA. Sisältää Suomen metsätaloutta käsitteleviä kirjoitelmia ja pienehköjä tutkimuksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin. Kukin kirjoitus muodostaa yleensä oman niteen.

COMMENTATIONES FORESTALES. Sisältää muiden maiden kuin Suomen metsätaloutta ja siihen liittyviä aihepiirejä käsitteleviä tutkimuksia ja muita kirjoituksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin. Kukin nide sisältää yleensä vain yhden tutkimuksen.

Finska Forstsamfundets publikationsserier:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Innehåller vetenskapliga undersökningar rörande skogshushållningen i Finland och dess grunder. Banden, vilka icke utkomma periodiskt, omfatta i allmänhet flere avhandlingar.

SILVA FENNICA. Omfattar uppsatser och mindre undersökningar rörande skogshushållningen i Finland. Utkommer icke periodiskt; varje uppsats som skilt band.

COMMENTATIONES FORESTALES. Innehåller undersökningar och andra uppsatser rörande skogshushållningen och i samband med denna stående frågor utom Finland. Utkommer icke periodiskt. I allmänhet ingår i varje band endast en avhandling.

ACTA
FORESTALIA FENNICA

49.

ARBEITEN DER
FORSTWISSENSCHAFTLICHEN
GESELLSCHAFT

IN SUOMI

PUBLICATIONS OF THE
SOCIETY OF FORESTRY

IN SUOMI

PUBLICATIONS DE LA
SOCIÉTÉ FORESTIÈRE
DE SUOMI

Acta Forestalia fennica 49.

	s.
1. E. E. Metsäpelto: Suomen yhteismetsät	1—37
Referat (Die Genossenschaftswälder in Suomi)	38—41
2. Ilmari Paasio: Zur Kenntnis der Waldhochmoore Mittelfinnlands	1—36
Selostus (Keski-Suomen metsäkeidassoista)	37—41
3. Ilmari Paasio: Zur pflanzensoziologischen Grundlage der Weiss-	
moortypen	1—81
Selostus (Nevatyypin kasvisosiologisista perusteista)	82—84
4. Esko Kangas: Tuloksia Pohjankankaan ja Hämeenkaan metsän-	
viljelyksistä	1—53
Referat (Ergebnisse der Waldkulturen auf den Heiden Pohjankangas und	
Hämeenkanngas)	54—64
5. Antero Piha: Maatilametsälöiden liikejäämä ja sen rakenne	1—315
Referat (Der Betriebsüberschuss der finnischen Guts- und Bauernwälder	
und seine Struktur)	316—348
6. M. Lappi-Seppälä: Suomen evankelisluterilaisten seurakuntien kir-	
kollisvirkatalojen metsät ja metsätalous	1—156
Referat (Die Wälder und die Waldwirtschaft der evangelisch-lutherischen	
Kirchengemeindegüter in Finnland)	157—179

HELSINKI 1942

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINON OY.

SUOMEN YHTEISMETSÄT

E. E. METSÄPELTO

DIE GENOSSENSCHAFTSWÄLDER IN SUOMI

REFERAT

HELSINKI 1940

Sisällys.

	Sivu
Johdanto	4
Yhteismetsien perustaminen Suomeen	7
Suomen yhteismetsäläadut ja niiden laajuus	13
Yhteismetsien hallinto ja yhteismetsälaki	18
Yhteismetsien tila	20
Aineisto	20
Metsämaiden laatu	22
Ikäluokkasuhteet	24
Puuvarasto	25
Tukkipuuvarasto	26
Taloudellinen tulos	27
Hakkaukset keskimäärin vuotta ja hehtaaria kohden	27
Puutavaroitten kantohinta	29
Tulot ja menot	30
Loppusanat	33
Kirjallisuusluettelo	35
Luettelo yhteismetsistä	36
Deutsches Referat	38

Johdanto.

Vanhempina aikoina metsämaat ja metsät ovat niin Suomessa kuin muissakin maissa olleet kaikkien vapaasti käytettävissä. Sittenmin rajoitettiin kullekin kyläkunnalle ne alueet, jotka olivat kyläkunnan piirin sisällä, ja niiden ulkopuolella olevat alueet jäivät valtiolle. Suomessa jaettiin kyläkuntien maat kyliin kuuluvien talojen kesken noin v. 1775 aloitetulla isojaolla, mikä eräissä Pohjois-Suomen kunnissa on vieläkin kesken. Ainoastaan Pohjanmaalle jäi eräitä metsäpalstoja yhteisiksi, mutta nekin ovat nyttemmin jaetut.

Sen sijaan muissa maissa on vanhoilta ajoilta asti säilyneitä metsämaita, joilla on yhteisten metsien luonne. Tällaisia ovat esim. kihlakunnan ja pitäjien yhteismetsät Ruotsissa ja joukko kunnallismetsiä ja yhteismetsiä Saksassa. Kuten tunnettua tarkoitetaan yhteismetsällä metsää, jota hoidetaan ja käytetään siihen osallisten tilojen yhteiseksi hyväksi, joten kunnallismetsät ja yhtiöiden metsät, vaikka ovatkin yhteisesti omistettuja, eivät ole yhteismetsiä.

Saksassa oli vuoden 1913 tilaston mukaan yhteismetsiä 289 807 ha, ja juontavat ne miltei kaikki alkunsa muinaisilta ajoilta. Niistä osa on valtion metsäviranomaisten hoidossa ja hallinnassa, ja osan osakkaat ovat vapaaehtoisesti antaneet ammattimiehen hoidettavaksi, tai he hoitavat itse niitä ammattimiehen laatiman suunnitelman mukaisesti. Nämä yhteismetsät ovat metsänhoidollisesti hyvässä tai tyydyttävässä kunnossa. Paljon on kuitenkin sellaisiakin yhteismetsiä, joita osakkaat itse vapaasti käyttävät. Ne ovat samanlaisessa kunnossa kuin pienet yksityismetsät yleensä, eivätkä siis lainkaan vastaa tarkoitustaan. Osuutta yhteismetsään on yleensä kaikilla niillä, jotka omistavat edes jonkin verran maata k. o. kylissä.

Vapaaehtoisesti metsänomistajat ovat vain sangen harvoissa tapauksissa perustaneet yhteismetsiä. Esim. Saksassa niiden perustaminen olisi kuitenkin ollut tärkeätä ja paikallaan, sillä metsämaat on siellä useissa paikoin jaettu aivan pieniin palstoihin. Valtiovaltakaan ei näytä siellä osoittaneen suopeutta yhteismetsäasiaa kohtaan. Niiden perusta-

mista ei näet ole erityisesti helpoitettu ja vain Preussissa ja S. Meinin-
genissä on säädetty laki yhteismetsiä varten. Vapaaehtoisesti ei Sak-
sassa ole yhteismetsiä sanottavasti perustettu.

Sveitsissä sen sijaan on perustettu yhteismetsiä huomattava määrä vapaaehtoistakin tietä sitten, kun siellä määrättiin metsänhoitopakko. Metsät oli monin paikoin jaettu jo niin pieniin palstoihin, että niiden järkiperäinen hoitaminen oli mahdotonta erikseen. Jos esim. naapuri hakkasi metsänsä, kaatoi myrsky metsän viereisellä palstalla, ja erälle palstoille taas ei saatu nuorennosta nousemaan toisten palstojen metsän varjostuksen tähden. Etenkin suojametsäalueille on perustettu runsaasti yhteismetsiä, sillä sellaisia metsiä on hoidettava erittäin varovaisesti. Sveitsissä on yhteismetsien perustamista helpoitettu myös lain avulla ja niitä voidaan perustaa pakkotoiminkin, jos määrätty lukumäärä lähekkäin olevia metsänomistajia sitä vaatii. Eräissä tapauksissa viranomaisetkin voivat antaa perustamismääräyksen. Sveitsin yhteismetsiä on hoidettu menestyksellisesti. Osakkaat ovat tulleet huomaamaan, että heidän oma hyötynsä käy hyvin yhteen yhteiskunnan hyödyn kanssa ja he ovat olleet tyytyväisiä yhteismetsiin.

Kirjallisuudessa on yhteismetsien perustamista pidetty parhaana keinona metsämaiden pirstomisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Kokemus on näet osoittanut, että pientilallisten hallussa olevat metsät ovat yleisesti siksi huonossa kunnossa, että metsämaan tuotto on huomattavasti alhaisempi kuin vastaavanlaisten maiden tuotto suuremmilla tiloilla. Tämän on esitetty johtuvan pääasiassa seuraavista syistä.

1. Pientilallisella ei ole tarpeellisia tietoja siitä, miten metsiä olisi järkiperäisesti hoidettava, eikä hän halua uhrata varojaan ammattimiehen palkkaamiseen, sillä tehdystä työstä ja kestävästä metsätalouden harjoittamisesta saadaan useinkin hyötyä vasta pitkän ajan kuluttua.

2. Ja vaikkapa hänellä olisi hyvää tahtoa, käy järkiperäisen metsänhoidon harjoittaminen vaikeaksi, kun metsän pinta-ala on niin pieni, ettei siinä sovi harjoittaa juuri muuta kuin poimintamaista hakkausta, ja kun usein täytyy koko metsämaata käyttää laitumena.

3. Puita pienissä erissä myytäessä saadaan useimmiten alhaisempi hinta kuin myytäessä suurempi erä yhtäkaaa. Tässä suhteessa on kyllä viime aikoina tapahtunut muutos siihen suuntaan, että pienetkin erät nyt saadaan kaupaksi melko hyviin hintoihin, etenkin yhteismyyntejä käyttäen.

4. Rahavarojen ja tulojen niukkuuden vuoksi rahapula pakoittaa

usein pientilallisen yhdellä kertaa ottamaan metsästä kaikki, mitä voidaan hakata ja sentähden puuvarasto ja etenkin arvopuiden varasto on liian pieni, joten myös metsien rahallinen tuotto on alhainen.

Vaikka siis on pidetty suotavana ja edullisena liittää yhteen useita pieniä palstoja järkipäisesti hoidettaviksi, niin siitä huolimatta on näin kuitenkin tehty varsin harvoin.

Yhteismetsien perustaminen Suomeen.

Suomessa on valtion toimesta perustettu joukko yhteismetsiä, joista jäljempänä tehdään selkoa. Vapaaehtoista tietäkin niitä on koitettu saada aikaan ja esitetään seuraavassa selostus tästä perustamistoiminnasta.

Kun 1800-luvun loppupuoliskolla alettiin saada puutavaraa kaupaksi ulkomaille entistä suurempia määriä, alkoivat metsissämme runsaat hakkuut, jotka olivat melko yleisesti metsän hävittämisen luontoisia määrämittahakkuuksia. Metsien hoitamisesta ei välitetty, eikä siitä ollut tietoaakaan. Ammattimiehet ja eräät hallituksen jäsenetkin huomasivat tämän kyllä ajoissa, mutta he eivät voineet sanottavasti vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen. Jo silloin näytään hallituksessa ollun sitä mieltä, että perustamalla yhteismetsiä voitaisiin saada aikaan parannusta. Niinpä v:n 1886 metsälakiin otettiin määräyksiä yhteismetsien perustamista varten. Syynä siihen, että lainlaatiija jo näin aikaisin oli ottanut metsälakiin yhteistoimintaa koskevia määräyksiä, näyttää olleen siihen aikaan vireillä ollut lahjoitusmaiden luovuttaminen. Siten tahdottiin suojella kehittymättömällä asteella olevien lahjoitusmaatalonpoikien metsiä hävitykseltä ja sen vuoksi ajateltiin, että metsät oli heille luovutettava yhteismetsinä. Näin ei kuitenkaan tehty, vaan tilat myytiin metsineen. Jaossa valtiolle jääneistä metsistä muodostettiin kyllä sitten myöhemmin yhteismetsiäkin.

Myöskin senaatti antoi asetuksia yhteismetsien perustamisesta isojaon yhteydessä. Ja kun sitten 1900-luvun alkupuolella ostettiin valtion myöntämällä varoilla maatiloja tilattomille palstoitettaviksi, niin ei kaikkia metsiä annettu uudistilallisten vapaaseen hallintaan, vaan osa niistä annettiin tilallisille yhteismetsinä kulloinkin erityisestä senaatin määräyksestä. Todennäköisesti on tähän vaikuttanut myöskin se, että agrari-komitea oli mietinnössään vuodelta 1907 ehdottanut yhteismetsiä perustettavaksi juuri mainitussa tapauksessa. Mietinnössä perustellaan asiaa melko laajasti ja esitetään ehdotus ohjesäännöksi yhteismetsille. Samoin kruununmetsäkomitea puoltaa mietinnössään v. 1900 yhteismetsien pe-

rustamista. Näin muodostettiin kaikkiaan 76 asutusyhteismetsää. Edelleen senaatti antoi v. 1907 eduskunnalle esityksen laiksi yhteismetsistä. Laki jäi kuitenkin vahvistamatta sillä kertaa, se kun koski yhteistoimintaa, ja tähän aikaan hallitus asetti esteitä kaikelle yhdistystoiminnalle.

Mainittakoon näiltä ajoilta vielä sellainenkin tapaus, että sos.demokraattiseen puolueeseen kuuluva kansanedustaja A. Savolainen ym. edustajat tekivät v. 1907 eduskunnalle esityksen, että kaikki metsänomistajat olisi velvoitettava kunnittain tai muuten sopivina alueina muodostamaan yhdyskuntia ja luovuttamaan arvioimisen perusteella näille metsänsä, joista saataisiin myydä puita vain metsänhoitosuunnitelman mukaan ja kauppasummasta puolet jaettaisiin osakkaille, ja puolet saisi valtio. Ehdotus tietysti hylättiin.

Valtiovalta siis jo näinä aikoina jossain määrin suunnitteli yksityismetsien tilan kohottamista myös yhteismetsien aikaan saamisen muodossa, vaikka huomattavampiin toimenpiteisiin ei kylläkään ryhdytty.

Muullakin taholla yhteismetsäkysymys alkoi herätä. Metsänomistajille selveni vähitellen, että ostajat maksoivat metsistä aivan liian alhaisia hintoja ja että myyjien oli olosuhteiden pakosta, siis kilpailun puuttuessa, myytävä metsänsä halvalla. Huomattiin, että joihinkin toimenpiteisiin oli välttämättä ryhdyttävä metsien hävittämisen estämiseksi ja hintojen kohottamiseksi. Näistä asioista alettiin yleisemmin keskustella vuoden 1900 tienoilla, jolloin osuustoiminta-aate levisi maatalouden alalle maassamme. Jo alunperin oli Pellervo-Seuran johtokunta sitä mieltä, että myös metsätalouden alalla on yhteistoiminnalla suuri merkitys. Tultiin siihen tulokseen, että paras olisi perustaa yhteismetsiä nojautuen v:n 1886 metsälain 10—12 §:iin, jotka kuuluvat seuraavasti.

»10 §. Jos useampain tilain omistajat tekevät semmoisen sopimuksen, että tilain yksityisten metsäin parempaa säästämistä ja hoitoa varten isompi tahi vähempi osa niitä pannaan yhteisesti hallittavaksi, on välipuhe tästä siihen kuuluvien ehtojen kanssa kirjallisesti laadittava. — —

11 §. Jos semmoinen sopimus, josta 10 §:ssä säädetään, on tehty ja sen havaitaan sisältävän myös määräyksen, kuinka kauan välipuhe on pysyvä, sekä tyydyttäviä perusteita niitten riitojen ratkaisemiseen, jotka metsän yhteisen hallinnon johdosta saattavat syntyä osakasten välillä, niin antakoon oikeus siihen vahvistuksen; ja pitää oikeuden lähettää pöytäkirja lääninmaanmittarille, jonka tulee kutakin pitäjää varten pitää luettelo semmoisista sopimuksista ja niistä antaa otteita jokaiselle, joka sitä haluaa.

12 §. Vahvistuksen jälkeen saavutettu omistus- tahi panttioikeus johonkin niistä tiloista, joitten metsä on pantu yhteisen hallinnon alaiseksi, ei oikeuta siitä tehdyn sopimuksen rikkomiseen, ennen kuin se aika, joksi sopimus on tehty, on loppuun kulunut.»

Pellervo-Seuran toimesta laati senaattori L. Gripenberg v. 1904 ohjeeksi yhteismetsien perustamista varten erityisen käsikirjan nimellä: »Samfäld skogshushällning», joka ilmestyi suomeksi v. 1907 nimellä »Yhteinen metsätalous». Suomalaista painosta ei kuitenkaan ole ollut käytettävissä. Kun mainittua kirjasta ei enää ole yleisesti saatavissa ja kun siinä on neuvoja ja ohjeita, jotka vielä nytkin voivat olla hyödyksi siinä tapauksessa, että haluttaisiin perustaa yhteismetsiä vapaaehtoisesti, selostetaan seuraavassa pääpiirteitä tämän meidän oloissamme varhaisen kirjasen sisällöstä.

Kirjasessa esitetään yhteisen metsätalouden edut, yleisiä näkökohtia yhteisen metsätalouden järjestämisestä ja yksityiskohtaisesti yhteismetsien hallintoa.

Ensiksikin sanotaan jo luonnon määräävän, että metsätaloutta on harjoitettava verraten suurena yrityksenä, sillä se on suunniteltava pitkällä tähtäimellä ja toimeenpantava ilman keskeytyksiä. Yksityismetsissä rahapula sekä perinnönjako aiheuttavat tämän tästä poikkeamista mahdollisesti tehdystä suunnitelmasta. Sitten selostetaan niitä epäkohtia, jotka aiheutuvat metsämaiden jakamisesta pieniin palstoihin ja metsien hoitamisen vaikeuksia pientiloilla jotenkin samaan tapaan kuin edellä jo on esitetty. On selvää, että nämä epäkohdat vielä kasvavat sitä mukaa kuin maatiloja yhä jaetaan, ja lopuksi tämä johtaa niin pieniin palstoihin, ettei niillä voida harjoittaa järkipäistä metsänhoitoa. Kun tilojen jakamista ei voida välttää, näyttää kysymyksen onnellinen ratkaisu saavutettavan järjestämällä maanomistus sillä tavalla, että maatalous saisi nauttia yksityisomistuksen etuja ja metsätalous taas yhteisen talouden etuja.

Kunnallismetsiä ja yhteismetsiä on menestyksellisesti hoidettu useissa maissa. Meilläkin olisi syytä liittää useita pieniä metsiä yhteen yhteisinä hoidettaviksi. Tämä tapahtuisi siten, että ne osat tilan metsämaista, joita ei tarvita kotitarvepuun ottoon, asetetaan kirjallisella sopimuksella yhteisesti hoidettaviksi pitemmäksi ajaksi. Tähän on mahdollisuus 1886 vuoden metsälain 7 §:n (tämä pykälä on sittemmin vuoden 1925 yhteismetsälaiassa kumottu) ja 10—12 §:ien perusteella (vrt. sivu 8). Siten voidaan tehdä sellainen välikirja, ettei myöhemmin tilan myynti tai panttioikeus voi estää hoitamasta yhteismetsää säännöllisellä tavalla.

Samalla tavalla kuin maataloudessa saavutetaan myös metsätaloudessa yhteenliittymällä huomattavia etuja. Siten saadaan metsä järjestyneeseen hoitoon ja hyvä hinta metsän tuotteille, sillä yhteismetsästä voidaan aina myydä suurempia eriä puita yhdellä kertaa, kuin mitä kukin osakas voisi yksinään myydä. Myöskään ei olla pakoitettuja myymään huonon hinnan aikaan, jos perustetaan rahasto, josta tarpeen vaatiessa voidaan myöntää lainoja.

Epäkohtana voidaan pitää sitä, ettei rahapulan sattuessa voida myydä metsää runsaasti, ja kiinnityslainan saanti voi vaikeutua, joten yhteismetsään liittyminen voisi aiheuttaa, ettei tilan omistaja saata pelastua metsänsä turvin taloudellisen pulan sattuessa. Mutta tämäkin voidaan korjata järjestämällä niin, että osakkaalla on tilaisuus saada tällaisessa tapauksessa lainaksi sellainen rahamäärä, joka jossain määrin vastaa hänen yhteismetsäosuutensa arvoa. Laina voitaisiin antaa yhteismetsäosuutta vastaan yllämainitusta yhteismetsärahastosta tai pankista osakkaiden yhteistä takuuta vastaan. Tällöin osakas olisi edullisemmassa asemassa kuin yksityismetsän omistaja, joka ei saa lainaa kasvavaa metsää vastaan, vaan jonka on rahapulan sattuessa myytävä metsää, vaikka hinta olisi kuinka alhainen tahansa ja myytävä vielä paljon, ennenkuin huomattavampi rahasumma saadaan. Näin metsä voi tulla hakattua liian tarkkaan, minkä johdosta sen tuotto alenee pitkiksi ajoiksi alle sen, mitä se tuottaisi, jos sitä hoidettaisiin suunnitelman mukaan.

Kun lainaa ei anneta metsäosuutta vastaan ilman riittävää syytä ja lainan ottamiseen tarvitaan eräitä muodollisuuksia, ja osakkaiden on ratkaistava myönnetäänkö laina, niin kaiken tämän kautta suojellaan osakasta lainakiihkolta, jos hänellä ei ole lainan ottoon pakkoa.

Kirjasessa esitetään edelleen melko tarkkoja ohjeita yhteismetsien perustamista, hoitamista ja hallintoa varten seuraavaan tapaan.

Yhteismetsää hallitsee ja hoitaa osakkaiden valitsema hoitokunta ammattimiehen apua käyttäen ja laaditun metsätaloussuunnitelman mukaisesti. Tulot ja menot jaetaan osakkaiden kesken siinä suhteessa, kuinka paljon heillä on osuutta metsänsä pinta-alan ja sen hyvyden perusteella.

Yhteismetsää on hoidettava tarkoituksenmukaisesti ja järkevästi. Taloudellinen tulos riippuu paljon siitä, millaisia henkilöitä yhteismetsän johtoon valitaan ja on saatavissa, siis samoin kuin yleensä liikeyrityksissä. Jos yhteismetsää hoidetaan huonosti, se ei vastaa tarkoitustaan. Myöskin on talous siten järjestettävä, että kaikkien osakkaiden edut

mahdollisuuden mukaan tulevat huomioon otetuiksi, ja säännöt on laadittava niin oikeudenmukaisesti kuin mahdollista.

Varsin pienet yhteismetsät eivät ole tarkoituksenmukaisia. Mitä suurempi pinta-ala on, sitä suurempi hyöty saavutetaan yhteenliittymisen avulla. Ei myöskään ole eduksi, että jollain osakkaalla on paljon suurempi osuus kuin muilla, sillä silloin tämä yksin tai muutamat harvat saavat määräämävallan yrityksessä, taikka taas, jos äänestetään päätöksen mukaan, pienten osuuksien omistajat määräävät asiat, vaikka heillä ehkä on vain murto-osa pinta-alasta, ja niin ollen voi syntyä ikäviä riitaisuuksia.

Metsä kasvaa hitaasti, ja sentähden hyvällä hoidolla saavutettavat tulokset ja edut tulevat näkyviin vasta pitkän ajan kuluttua. Yhteismetsä on siis perustettava pitkäksi ajaksi, ei juuri alle 50 vuodeksi.

Maanomistaja säilyttää edelleen omistusoikeutensa maahan, eikä maalle panna hintaa kunkin osuutta arvosteltaessa, ainoastaan kunkin osakkaan liittämä puusto arvioidaan hyväksytyjen yksikköhintojen perusteella ja otetaan yhteisesti hoidettavaksi. Sitten kun yhteinen talous lopetetaan, on maanomistaja velvollinen ostamaan maallaan silloin yli keskimäärän olevan puuston. Osakas saa yhteismetsää perustettaessa sellaisen korvauksen, jonka verran hänen metsänsä puusto on keskimääräistä arvokkaampi, tai maksaa, jos puusto on keskimääräistä huonompi. Maksuaika määrätään kummassakin tapauksessa yhtä pitkäksi ja maksu voidaan myös suorittaa metsästä saatavilla tuloilla. Osa tuloista, esim. 1/10, on pantava vararahastoon. Niinkuin yllä jo mainittiin vararahasto on hyvin tärkeä. Se on tärkeä senkin takia, että siitä voidaan suorittaa ne korvaukset, jotka joudutaan maksamaan toisille osakkaille sitten, kun yhteismetsä lakkautetaan. Kun on arviolta kerääntynyt näin suuri summa, on osakkaiden päätettävä, kerätäänkö vielä suurempi rahasto. Rahaston varat on sijoitettava pankkiin, mistä niitä voidaan saada tarpeen tullen.

Kirjasen lopussa oli ehdotus kontrahdiksi eli sitoumukseksi, joka sisälsi yksityiskohtaisen ohjesäännön perustettavaa yhteismetsää varten. Tätä kontraktia jokaisen osakkaan oli sitouduttava noudattamaan.

Kirjan ilmestymisen aikoina olivat olosuhteet maassamme metsätalouden alalla sellaiset, että jos ne eivät olisi muuttuneet, niin luultavasti vapaaehtoisestikin olisi saatu yhteismetsiä muodostetuksi ainakin jossain määrin, vaikkakin niiden perustamisvaiheessa on tavattomia vaikeuksia. Varsinkin yhteen liitettävien metsien puumäärän ja sen arvon määrääminen on näet sangen vaikeata. Joitakin yhteismetsäin tapaisia

sanotaan kuitenkin syntyneen. Niinpä Toholammilla 9 metsänomistajaa luovutti takametsänsä sääntöjen mukaan yhteisenä hoidettavaksi perustamalla yhtymän »Metsäosuuskunta Mielikki», jonka säännöt oikeus vahvisti v. 1906. Edelleen Haminan lahjoitustilojen entiset lampuodit perustivat 50 vuodeksi yhteismetsäyhdistyksen, joka käsitti noin 1500 hehtaarin pinta-alan. Täällä sanotaan ensi kerran käytäntöön sovelletun Pellervon toimittamassa käsikirjassa »Yhteinen metsätalous» lausuttuja periaatteita.¹

Perustamisaikeita lienee ollut muuallakin, mutta yritykset raukesivat nähtävästi alkuunsa. Kun sitten olosuhteet kehittyivät siihen suuntaan, että metsäammattimiesten saanti helpottui ja pieniäkin puueriä alettiin saada kaupaksi tyydyttäviin hintoihin, niin oli ymmärrettävää, ettei yhteismetsien perustamisesta tullut mitään. Selostettu kirjanen ei siis johtanut mainittaviin tuloksiin. Päämäärä oli asetettu liian korkealle. Niin toivottavaa kuin yhteismetsien aikaan saaminen metsätalouden kannalta olisikin, niin käytännössä se ei maassamme ole helppoa, sillä metsänomistaja pitää metsänsä vapaata käyttöoikeutta arvokkaampana kuin sen rajoittamista, vaikkapa hän olisikin vakuutettu siitä, että hän sen avulla saisi huomattavastikin suurempia tuloja. Lisäksi riitaisuudet ja kateus ovat vaikuttavia seikkoja, pelätään toisen saavan toimenpiteestä enemmän hyötyä kuin itse, ja senkin tähden metsänomistajat tahtovat pitää metsänsä omassa hallinnassaan.

Yhteismetsiä ei siis pysyvästi saatu aikaan vapaaehtoisesti, eikä niitä tämän jälkeen ole erikoisemmin kehoitettukaan perustamaan. Ruvettiin puuhaamaan vapaampia metsätalouslyhdistyksiä ja metsänhoitoyhdistyksiä, joita varsinkin aivan viime vuosina tunnetusti onkin syntynyt huomattavia määriä.

Niinkuin aiemmin jo mainittiin, on valtion toimesta kuitenkin perustettu ja perustetaan vielä joukko yhteismetsiä. Seuraavassa esitetään tietoja niiden laadusta, pinta-aloista, tilasta y.m.

¹ Tapio v. 1908. Sivut 66 ja 409.

Suomen yhteismetsälaadut ja niiden laajuus.

Yhteismetsien perustaminen on aina kestänyt pitkäähkön ajan, siinä on tavallisesti ollut monia eri vaiheita ja siitä on annettu useitakin päätöksiä. Tässä ei ole tilaisuutta esittää kaikkien yhteismetsien perustamisvaiheita yksityiskohtaisesti, vaan mainitaan ainoastaan suurin piirtein, millä eri tavoilla ne ovat syntyneet.

Lahjoitusmaayhteismetsät.

Nämä yhteismetsät on muodostettu valtion Itä-Suomessa lunastamista lahjoitusmaista senaatin toukokuun 6 päivänä 1887 antaman lupauksen perusteella, jossa mainitaan, että yhteismetsiä on hoidettava v. 1886 annetun metsälain 7. §:n mukaan. Tähän mennessä on näin muodostettu Vuosalmen yhteismetsä Äyräpään pitäjässä, alaltaan 1976.³⁵ ha, 68 osakkaalle v. 1908 ja Lumivaaran eli Jaakkiman yhteismetsä, 3,321.⁷⁷ ha, Lumivaaran pitäjässä, 395 osakkaalle v. 1913. On olemassa mahdollisuus, että tällaisia yhteismetsiä vielä perustetaan noin 6, ja siinä tapauksessa alaltaan kaikkiaan luultavasti n. 26 000 ha, riippuen siitä mitä eduskunta lopullisesti lahjoitusmaakruununpuistojen luovutusasiassa päättää.

Tähän ryhmään voidaan vielä lukea Raivolan yhteismetsä Kivennavan pitäjässä. Maatilan, johon tämä yhteismetsä kuuluu, on Venäjän kruunu lahjoittanut Raivolan rautatehtaan entisille työmiehille, ja senaatti on 13 päivänä kesäkuuta 1889 määrännyt, että tila oli jaettava kyläkunnan osakasten kesken pysyttämällä metsäalue, pinta-alaltaan 1004.⁷⁷ ha, yhteisenä. Maatalousministeriön kirjeen mukaan 19 p:ltä lokakuuta 1925 on yhteismetsä asutusyhteismetsiin verrattava. Osakkaita on n. 308. Yhteismetsän asiat ovat kuitenkin olleet siinä määrin riitaiset, että ohjesääntö ja metsätaloussuunnitelma saataneen sille vasta v. 1939—1940.

Ns. lisämetsämaista muodostetut yhteismetsät.

Vuoden 1886 metsälain 3. §:n mukaan saatetaan valtion metsämaata, jota ei sopivasti voida käyttää kruununpuistoksi, uudistaloksi tai kruununtorpaksi, antaa yhteiseksi omaisuudeksi naapurituloille manttaalin koroitusta ja metsäveroa vastaan. Tällaisia yhteismetsiä ovat taulukossa I isojaon järjestelyssä pitkälistien riitojen jälkeen useiden senaatin päätösten nojalla lisämetsämaista perustetut alueet.

Taulukko 1. Isojaon järjestelyssä lisämetsämaista muodostetut yhteismetsät. —
Tabelle 1. Genossenschaftswälder, die bei der Gemeinheitsteilung gebildet sind.

Yhteismetsä ja sen sijainti <i>Name und Lage</i>	Metsien luku <i>Anzahl der Wälder</i>	Pinta-ala, ha <i>Bodenfläche, ha</i>	Alkuperäis- osakkaiden luku <i>Anzahl der ur- sprünglichen Teilhaber</i>
Liettu Mäntässä ja Kolho Vilppulassa ..	2	1 136.59	24
Länttä-Tenhola ja Penttilä Kivijärvellä	2	3 922.64	18
Ylimuonio Muoniossa	1	2 273.78	20
7 yhteismetsää Kolarissa	7	4 664.88	57
5 » Turtolassa	5	8 414.87	67
Yhteensä — <i>Insgesamt</i>	17	20 412.76	186

Uudistilallisten yhteismetsät Pohjois-Suomessa.

Sodankylän, Pelkosenniemen ja Savukosken pitäjissä vanhojen talojen väliaikaisiin lohkoihin syntyneille torpille ja mäkituville on eri asetusten nojalla näiden vuokra-alueiden itsenäistytymisen ja isojaon yhteydessä myönnetty oikeus saada yhteismetsäksi tammikuun 17 päivänä 1898 annetun asetuksen säätämässä järjestyksessä kaikki maa, jonka ne jaossa saavat yli sen määrän, minkä voimassa olevat asetukset niille myöntävät. Täten on Sodankylässä v. 1910 perustettu 75:lle uudistilalliselle 6 yhteismetsää, yhteensä 4477.06 ha, Pelkosenniemellä 35 tilalle 1 yhteismetsä 4217.16 ha ja Savukoskella 19 tilalle 3 yhteismetsää, 766.24 ha. Maatalousministeriön päätöksen mukaisesti nämä ovat kaikki asutusyhteismetsiin verrattavia yhteismetsiä.

Yllämainittujen säännösten mukaisesti oli Sodankylässä perustettu jo mainittujen lisäksi kolme yhteismetsää, alaltaan yhteensä 492.19 ha, mutta ne on valtioneuvoston luvalla myöhemmin jaettu, kun niissä kussakin oli vain 2 osakasta.

Samana asetuksen perusteella olisi ollut mahdollista perustaa yhteismetsä sanotunlaisille tiloille myöskin Kemijärvellä, Kuusamossa ja Sallassa. Mutta kun näille pientiloille on annettu kaikki niille tuleva metsämaa tiloihin liitettynä omaan hallintaan, niin ei tähän mennessä ole suosituttu antamaan niille enää yhteismetsää, vaikka omistajat ovat sellaisia anomuksia tehneet.

Isojaon yhteydessä perustetut yhteismetsät.

Isojako on vielä kesken Kuusamon, Kemijärven, Inarin, Enontekiön ja Utsjoen pitäjissä. Isojaon yhteydessä on jo asetukseen 17. 1. 1898 nojautuen perustettu Sallan pitäjän, n. 387 tilanomistajalle yhteismetsä suuruudeltaan 55 132.51 ha. Samoin on Kemijärven n. 532 tilalliselle määrätty yhteismetsä 41 370.44 ha, vaikka siellä metsätili on vielä jonkin verran kesken. Eri oikeusasteissa on nimittäin vielä selvitettävänä isojaon metsätiliriidat, jotka koskevat väliaikaisten lohkojen ja yhteismetsän sekä jakokuntien ja yhteismetsän välisiä puutilejä. Nämä riidat voivat kestää vielä useita vuosia. Mainitun asetuksen sekä lain isojaosta ja verollepanosta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen pitäjissä 28. 4. 1925 ja tämän lain samana päivänä annetun toimeenpanoasetuksen nojalla tullaan isojaon yhteydessä perustamaan Kuusamoon noin 1 000 tilalliselle noin 150 000 ha käsittävä yhteismetsä sekä Inariin n. 30 000 ha, Utsjoelle n. 13 000 ha ja Enontekiöön n. 23 000 ha yhteismetsiä.

Yllämainittujen jo lopullisesti muodostettujen yhteismetsien, joita kutsumme varsinaisiksi yhteismetsiksi, lukumäärä on 32, ja niiden koko maapinta-ala 132 679.08 ha, mikä jakautuu 2 060:lle niihin osallisille tiloille. Lähtövalaisuudessa muodostettavien tällaisten yhteismetsien pinta-ala on, kuten edellisestä jo selvisi, noin 216 000 ha, lukuunottamatta mahdollisesti perustettavia lahjoitusmaayhteismetsiä.

Asutusyhteismetsät.

Joukko yhteismetsiä syntyi valtion asutustyössä, kun maatiloja ostettiin valtion varoilla tilattomalle väestölle palstoitettaviksi. Niiden ostettujen tilojen koko pinta-alasta, joista yhteismetsiä on muodostettu, viimeainitut käsittävät 32 %. Kaikkien näin perustettujen yhteismetsien luku, pinta-ala ja alkuperäisten osakkaiden luku selviävät taulukosta 2.

Miltei sitä mukaa kuin asutusyhteismetsiä perustettiin — ensimmäiset oli muodostettu Koskipään tilan osituksessa Hartolassa v. 1901 — alkoi syntyä riitaisuuksia osakkaiden kesken ja tahdottiin saada yhteismetsät jaetuiksi. Tämän johdosta senaatti asetti 12/9 1917 komitean tutkimaan, olivatko jaettaviksi anotuissa Anjalan ja Sippolan pitäjissä olevissa yhteismetsissä mahdollisesti esiintyneet epäkäytännöllisyydet poistettavissa sääntöjä muuttamalla tai muilla toimenpiteillä ja oliko metsiä hoidettu siten kuin vahvistetut hoitosuunnitelmat ja ohjesäännöt edellyttivät.

Taulukko 2. Asutusyhteismetsien perustamistapa. — Tabelle 2. Art der Bildung der Ansiedlungsgenossenschaftswälder.

Yhteismetsä on perustettu <i>Der Genossenschaftswald ist gebildet</i>	Yhteis- metsien luku <i>Anzahl der Genossen- schafts- wälder</i>	Pinta-ala, ha <i>Bodenfläche, ha</i>	Alkuperäis- osakkaiden luku <i>Anzahl der ursprüng- lichen Teil- haber</i>
Valtion suoraan ostamille maille. — <i>auf vom Staate direkt gekauften Böden</i>	50	18 119.73	1 201
Kuntien ja osuuskuntien valtion lainavaroilla ostamille maille. — <i>auf Böden, deren Ankauf durch Anleihen vom Staate finanziert worden ist.</i>	20	5 173.29	523
Viipurin läänin lahjoituskantatiloille. — <i>auf Donationsländereien im Län Viipuri</i>	6	2 114.37	186
Yhteensä. — <i>Insgesamt</i>	76	25 407.39	1 910

Komitea toimittikin tutkimuksia mainituissa yhteismetsissä. Niissä yhteismetsään osallisten tilojen osuudet vaihtelivat 18.7—26.4 ha:iin ja lisäksi kullakin osakkaalla oli kotitarvemetsää Anjalassa keskimäärin 9 ha ja Sippolassa 3.2 ha. Kotitarvemetsien pinta-ala vaihteli 0—30 ha:iin. Tilojen omiin palstoihinsa saamat metsämaat olivat siis suuruudeltaan sangen vaihtelevat. Pääsyy osakkaiden välisiin riitaisuuksiin ja tyytymättömyyteen olikin juuri metsämaan epäonnistuneessa jakotavassa. Kun suurin osa heistä omisti tiloillaan riittämättömästi kotitarvemetsää, joutuivat he käyttämään yhteismetsää kotitarvepuun tyydyttämiseksi, kun taas toisilla oli metsää enemmän kuin tarvitsivat. Jälkimmäisille yhteismetsä oli ainoastaan tulolähteenä myyntihakkausten kautta ja heille oli sitä edullisempaa, mitä korkeampaan hintaan yhteismetsän tuotteet myytiin, kun taas edellisten oli pakko pienemmänkin puuntarpeen sattuessa turvautua yhteismetsään, joten he tahtoivat painaa puun hinnat mahdollisimman alas. Täten muodostuivat osakkaiden vuosikokoukset, joissa puiden hinnat kunakin vuonna määrättiin, riitaisiksi ja rikkoivat naapurien välit. Sen lisäksi tuotti hankaluuksia se, että metsänvartija oli aina saatava puita leimaamaan. Kun usealla osakkaalla oli pitkä matka metsänvartijan luo ja kun usein sattui, että tämä tarvittaessa ei ollut kotona, niin osakas tuli tehneeksi turhia matkoja. Metsänvartija joutui ikävään asemaan, kun jokainen halusi saada vain hyviä puita ja parhailta paikoilta, vaikka huonompikin puu olisi hyvin kelvannut. Osak-

kaat eivät välittäneet yhteisen omaisuuden säästämistä, heiltä puuttui se tunne, mikä saa yksityisen säästämään ja hoitamaan omaa metsäänsä. Metsän tuhlaukseen vaikutti myöskin suuresti se, että puille osakkaiden kokouksessa hyväksytty hinta oli usein aivan liian alhainen, sen sijaan että sen olisi tullut olla sama, mikä paikkakunnalla kulloinkin yleisesti maksettiin. Epäkohtia olisi kyllä voitu lieventää antamalla erikoisia määräyksiä ja muuttamalla ohjesääntöä, mutta kun kokemus oli osoittanut, että niiden noudattamisen ollessa käytännössä vaikeata ne eivät johtaisi toivottuun tulokseen, niin komitea katsoi, että epäkohtia ei voitaisi poistaa muuten kuin jakamalla yhteismetsät. Sentähden komitea ehdotti, että kaikki tutkimuksen alaiset metsät saataisiin erinäisillä ehdoilla jakaa osakkaiden kesken, mikä sitten tehtiinkin.

Kun olosuhteet useissa muissa yhteismetsissä olivat saman tapaiset, on sittemmin suostuttu monien muittenkin yhteismetsien osakkaiden tekemiin jakoanomuksiin. Tietenkin on jaon puolesta ollut vaikuttamassa muitakin syitä. Niinpä eräitä sellaisia yhteismetsiä, jotka sijaitsivat kaukana omistajien tiloilta, on annettu myydä sivullisille ehdolla, että osakkaat hankkivat itselleen metsäpalstoja tilojensa läheisyydestä.

Tähän mennessä on maatalousministeriön suostumuksella jaettu tai myyty kaikkiaan 42 asutusyhteismetsää, pinta-alaltaan 13 099.69 ha. Epäilemättä olosuhteet ovat useissa yhteismetsissä olleet sellaiset, että yhteismetsien jakaminen on ollut osakkaille eduksi. Esim. liian pienien yhteismetsien hoitamisesta aiheutuu siksi paljon kuluja ja huolta osakkaille sekä valtiolle, että niiden pitäminen yhteisenä ei kannata. Mutta useissa tapauksissa on myöskin jakoon suostuttu ilman riittäviä syitä. Jaon seurauksista mainittakoon, että ainakin eräissä jaetuissa yhteismetsissä osakkaat ovat jaon aikana ja heti sen jälkeen hakanneet puuvaraston jotenkin kokonaan, joten metsän tuotto on pitkiksi ajoiksi laskenut sangen vähäiseksi.

Uusia asutusyhteismetsiä ei ole enää perustettu vuoden 1917 jälkeen, vaan on yli tarpeellisten kotitarvemetsien olevat metsämaat jätetty valtiolle tai myyty sivullisille. On katsottu, että lyhennysmaksujen suorittaminen myyntiyhteismetsien hinnasta tuottaisi liiallisia vaikeuksia uudistilallisille. Tietenkin on asianlaita eräissä tapauksissa siten, mutta varmaankin olisi monesti ollut syytä perustaa yhteismetsä, sillä asukkaat olisivat siitä saaneet huomattavan lisän pieniin tuloihinsa. Yhteismetsän hinta olisi useimmiten pian saatu maksetuksi metsänmyyntituloilla. Sellaiset yhteismetsät, jotka ovat miltei pelkkinä myyntiyhteismetsinä, osakkaiden saadessa omilta palstoiltaan ainakin suurimman osan kotitarve-

puistaan, vastaavat hyvin tarkoitustaan, eikä niitten jakamiseen olekaan suostuttu.

Asutusyhteismetsiä on nykyisin vielä 34, kokonaisalaltaan 12 307.70 ha, ja niihin on saanut alunperin osuutta 887 tilaa.

Luettelo kaikista nykyisistä yhteismetsistä ja niiden pinta-aloista on tämän kirjoituksen lopussa. Taulukossa 3 esitetään lisäksi yhdistelmä näistä eri tavoilla perustetuista yhteismetsistä.

Taulukko 3. Nykyiset yhteismetsät laadun mukaan ryhmiteltyinä. — *Table 3. Die heutigen Genossenschaftswälder nach der Beschaffenheit gruppiert.*

Yhteismetsän laatu <i>Beschaffenheit des Genossenschaftswaldes</i>	Luku <i>Anzahl</i>	Pinta-ala, ha <i>Bodenfläche, ha</i>	Alkuperäis- osakkaiden luku <i>Anzahl der ursprünglichen Teilhaber</i>
Lahjoitusmaa yhteismetsät	3	6 302.86	771
Lisämetsämaista muodostetut yht. m.	17	20 412.76	181
Uudistilallisten yht. m. Pohjois-Suomessa	10	9 460.46	129
Isojaossa perustetut yht. m.	2	96 502.95	919
Asutusyhteismetsät	34	12 307.70	887
Yhteensä — <i>Insgesamt</i>	66	144 986.73	2887

Yhteismetsien hallinto ja yhteismetsälaki.

Ennen vuotta 1925 oli osalle varsinaisista yhteismetsistä laadittu metsätaloussuunnitelma metsähallituksen toimesta ja osalle sen oli tehnyt joku yksityinen ammattimies. Valtion puolelta ei kuitenkaan voitu tehokkaasti valvoa metsätaloussuunnitelman noudattamista. Yhteismetsien hoidosta sisälsi kyllä vuoden 1886 metsälain 7. § määräyksiä, mutta nämä määräykset olivat hyvin puutteellisia, eivätkä ne koskeneet kaikkia yhteismetsiä. Asutusyhteismetsille taas oli alunperin laadittu asutusviranomaisten toimesta metsätaloussuunnitelmat, valvottu niiden noudattamista ja käyty yhteismetsiä tarkastamassa määräaikojen kuluttua. Kaikille näille yhteismetsille on vahvistettu ohjesääntö ja palkattu metsänvartija. Joillakin niistä on palveluksessaan metsätyönjohtajakin ja ylimpänä valvojana metsänhoitaja, joka silloin tällöin käy antamassa ohjeita. Yhteismetsän hoita-

misesta ja käyttämisestä on lähinnä huolehtinut osakkaiden keskuudestaan valitsema hoitokunta. Kullakin tilalla on tavallisesti osuutta yhteismetsään manttaalinsa mukaan, paitsi eräihin asutusyhteismetsiin on jokaisella osallisella tilalla yhtä suuri osuus.

Kun oli huomattu, että kestävä metsätalouden periaatetta ja järjiperäistä metsänhoitoa yleensä ei yhteismetsissä noudateta ilman valtion valvontaa ja määräyksiä ja kun yhteismetsiä aijottiin perustaa suuria pinta-aloja lisää, säädettiin 28 päivänä huhtikuuta 1925 annettu yhteismetsälaki. Tämä laki toimeenpanoasetuksineen sisältää tarkkoja sääntöjä kaikkien yhteismetsien hallintoa ja hoitoa varten ja määrää asutusyhteismetsät asutushallituksen ja muut yhteismetsät metsähallituksen valvontaan. Kun asutushallitus sittemmin lakkautettiin, siirtyivät asutusyhteismetsätkin vuoden 1938 alusta lukien metsähallituksen valvontaan.

Yhteismetsälain mukaan yhteismetsä on pysyttävä tiloihin kuuluvana ja jakamattomana. Osakas siis ei ole oikeutettu saamaan osuuttaan erilleen murretuksi. Asutusyhteismetsä ja muu siihen verrattava yhteismetsä saadaan kuitenkin maatalousministeriön luvalla jakaa osakkaiden kesken erityisten syiden sitä vaatiessa, ja jos yhteismetsä ei ole tarkoituksenmukainen, eikä siitä jaonkaan kautta saataisi syntymään osakkaille soveliaita erillisiä metsäpalstoja, saadaan se myydäkin.

Jos yhteismetsää ei hallita, käytetä tai hoideta vahvistetun ohjesääntön ja metsätaloussuunnitelman mukaisesti, tulee maaherran velvoittaa osakkaat siihen uhkasakolla tai määrätä uskottumies hoitamaan yhteismetsää. Rikkomuksista seuraa sakkorangaistus. Asutusyhteismetsille ja niihin verrattaville yhteismetsille laaditaan metsätaloussuunnitelma valtion puolesta ilmaiseksi, mutta muut yhteismetsät maksavat sen laatimisesta aiheutuvat kulut.

Yhteismetsien talous on lailla järjestetty suurin piirtein tarkoituksenmukaiselle kannalle. Suotavaa olisi kuitenkin ollut, että metsähallitukselle olisi annettu oikeus kieltää puiden myynti sivullisille sellaisina vuosina, jolloin puiden hinnat ovat huomattavan alhaiset, jollei esim. kova rahapula myyntiin pakottaisi. Nykyisin osakkaat päättävät siitä, milloin puita sivullisille myydään, kun vain ei myydä yli vahvistetun määrän, ja tavallisesti suurin myynti toimitetaan heti, kun uusi 10-vuotissuunnitelma on vahvistettu huolimatta siitä, millaiset puutavarakonjunktuurit silloin ovat. Yllämainittu rajoitus puiden myyntiin nähden tekisi yhteismetsien taloudellisen tuloksen melkoisen nousun mahdolliseksi. Niinkuin sivulla 10 on esitetty pitäisi jokaisella yhteismetsällä olla rahasto, josta voitaisiin myöntää lainoja pulavuosina, jotta ei oltaisi pakotettuja myymään puita

huonojen hintojen aikana. Vararahasto olisi tarpeen myöskin sentähden, että siitä voitaisiin suorittaa metsänhoidollisten töiden, kylvöjen ja istutusten aiheuttamat kustannukset. Maatalousministeriön määräyksestä onkin varsinaisille yhteismetsille perustettu rahastot, joihin kertyneet varat kuitenkin on pääasiassa lainattu osakkaille, joten varat eivät ole tarpeen vaatiessa saatavissa, eikä rahasto niin ollen vastaa tarkoitustaan. Asutusyhteismetsillä taas ei mitään vakituksia rahastoja ole olemassa, paitsi Suurperon yhteismetsän 300 000 mk:n suuruista rahastoa, jonka varat on lainattu osakkaille. Rahastoa koskevia säännöksiä olisi siis syytä muuttaa ja tehdä yhteismetsälakiin yllämainitun suuntainen lisäys.

Mainittakoon vielä, että yhteismetsälaki ei koske sellaisia yhteisiä metsämaita, joita yksityiset tilalliset 1886 v:n metsälain 10—12 §:n suomen oikeuden nojalla mahdollisesti sopivat vapaaehtoisesti yhteisinä käyttämään. Valtion tulisi kaikin tavoin helpottaa vapaaehtoisten yhteismetsien syntymistä, mutta valtiolla ei saisi niihin olla muuta valvontaoikeutta kuin yksityismetsälain nojalla, sillä suurempi valvontaoikeus vaikuttaisi osaltaan vain huomattavana esteenä yhteismetsien syntymiseen.

Yhteismetsien tila.

Aineisto.

Asutusyhteismetsistä on joka vuosi lähetetty asutushallitukseen melko tarkat tiedot hakatuista puumääristä sekä tuloista ja menoista. Samoin on vanhemmista varsinaisista yhteismetsistä lähetetty tiedot metsähallitukseen vuodesta 1925 alkaen. Näiden tietojen sekä metsätaloussuunnitelmain perusteella esitetään seuraavassa keskimääräisiä lukuja yhteismetsien metsämaan hyvydestä, ikäluokista, puuvarastosta ja taloudellisesta tuloksesta.

Laskelmissa ovat mukana kaikki asutusyhteismetsät, paitsi puistoiksi luettavat Anjala ja Svarta Hästen, varsinaiset yhteismetsät Etelä-Suomessa, Raivolaa lukuunottamatta, ja Tornion joen vesistöalueessa. Muista ei ollut saatavissa riittävästi tietoja. Kun olosuhteet eri yhteismetsissä ovat varsin erilaiset, esitetään seuraavassa tulokset neljänä ryhmänä, joista käytetään seuraavia lyhennyksiä:

1. Asutusyhteismetsät Etelä-Suomessa = As.y. E-S.
2. Varsinaiset yhteismetsät Etelä-Suomessa = Vars.y. E-S.

3. Asutusyhteismetsät Oulun läänissä = As.y. O-I.

4. Varsinaiset yhteismetsät Tornionjoen vesistöalueessa = Vars.y T-v.

Kunkin ryhmän k.o. yhteismetsien pinta-alat jakautuvat lääneittäin taulukon 4 osoittamalla tavalla.

Taulukko 4. Yhteismetsäryhmien jakaantuminen lääneittäin. — *Tabelle 4. Verteilung der Genossenschaftswäldergruppen auf die einzelnen Läne.*

Lääni Län	As. y. E—S.		Vars. y. E—S.		As. y. O—I.		Vars. y. T—v.		Yhteensä Insgesamt		%
	Luku Anzahl	ha	Luku Anzahl	ha	Luku Anzahl	ha	Luku Anzahl	ha	Luku Anzahl	ha	
Turun ja Porin	1	319.90							1	319.90	0.8
Hämeen	4	373.08	2	1 136.59					6	1 509.67	4.0
Viipurin	5	2 126.62	2	5 298.90					7	7 424.71	19.7
Mikkelin	6	3 161.49							6	3 161.49	8.4
Kuopion	3	682.29							3	682.29	1.8
Vaasan	5	875.07	2	3 922.64	8	4 736.40			7	4 797.71	12.7
Oulun									8	4 736.40	12.5
Lapin							12	15 211.28	12	15 211.28	40.1
Yht. — Insges.	24	7 538.45	6	10 357.32	8	4 736.40	12	15 211.28	50	37 843.45	100

Kirjoituksen lopussa olevasta luettelosta näkyy, missä pitäjissä nämä yhteismetsät sijaitsevat.

Laskelmassa esiintyvät yhteismetsät ovat siis jakaantuneet melko tasaisesti maamme eri osiin. Asutusyhteismetsiä ei kuitenkaan esiinny Lapin läänissä ollenkaan ja Etelä-Suomen varsinaiset yhteismetsät sijaitsevat keskimäärää ehkä jonkin verran paremmilla seuduilla. Lapin läänin varsinaisia yhteismetsiä on laskelmassa ainoastaan 15 211.28 ha, vaikka niitä on kaikkiaan siellä 121 316.94 ha. Tosiasiassa on siis valtavasti suurin osa yhteismetsiämme Lapin läänissä.

Kun metsätaloudessa taloudellinen tulos jossain määrin on riippuvainen pinta-alan suuruudesta, niin lienee syytä mainita, että asutusyhteismetsien E-S. keskiuus on 314.1 ha, varsinaisten yhteismetsien E-S. 1 726.2 ha, asutusyhteismetsien O-I. 592.0 ha ja varsinaisten yhteismetsien T-v. 1 267.6 ha.

Seuraavassa verrataan saatuja tuloksia maamme eteläpuoliskon yksityismetsille Ilvessalon (1927) tutkimusten mukaan laskettuihin vastaaviin lukuihin ja Osaran (1935) tutkimusten mukaan Etelä-Suomen pientiloille saatuihin lukuihin.

Metsämaiden laatu.

Selvemmän käsityksen saamiseksi metsätyypit on osittain yhdistetty ryhmiä, eikä ole katsottu tarpeelliseksi esittää huonokasvuisten maiden jakaantumista eri metsätyyppeihin. Taulukossa 5 mainitaan ensiksi pinta-alojen jakaantuminen pääryhmiin ja kuinka monta prosenttia kasvullisten, huonokasvuisten ja jouto- ym. maiden pinta-alat ovat kokonaispinta-alasta sekä sitten taulukossa 6, montako prosenttia kutakin metsätyyppiryhmää on kasvullisten maiden pinta-alasta. Viljelysmaita on hyvin vähän ja sisältyvät ne joutomaihin.

Taulukko 5. Metsä- ynnä joutomaan pinta-ala ja sen jakaantuminen pääryhmiin. — *Tabelle 5. Bodenfläche des Waldbodens und Impediments und ihre Verteilung auf die Hauptgruppen.*

Yhteismetsäryhmä Gruppe	Kasvullista metsämaata, ha ja % Produktiver Waldboden, ha und %	Huonokasvuista metsämaata, ha ja % Weniger produktiver Waldboden, ha und %	Joutomaata, ha ja % Impediment, ha und %	Yhteensä, ha ja % Insgesamt, ha und %
As. y. E-S.	5 563.39	1 480.98	494.08	7 538.45
%	74	20	6	100
Vars. y. E-S.	7 747.12	1 901.27	708.93	10 357.32
%	75	18	7	100
As. y. O-l.	1 863.52	814.83	2 058.05	4 736.40
%	39	17	44	100
Vars. y. T-v.	10 258.58	2 199.61	2 753.09	15 211.28
%	68	14	18	100
Yksityismetsät E-S. % Privatwälder	83	11	6	100
Pientilat E-S. % Kleingüter	87	8	5	100

Taulukosta nähdään, että jakaantuminen pääryhmiin vaihtelee eri ryhmissä suuresti, Etelä-Suomen yhteismetsissä on huonokasvuista metsämaita 18—20 %, mikä on huomattavasti enemmän kuin yksityistiloilla, missä niitä on keskimäärin 11 %, ja pientiloilla niitä on vain 8 %. Kasvullisia metsämaita on ensin mainituilla vastaavasti vähemmän, mikä merkitsee sitä, että niiden metsää kasvavat maat ovat keskimäärää huonompia. On kuitenkin huomattava, että eri pääryhmiin on eri tapauksissa saatettu viedä jossain määrin erilaisia maita, sillä metsätaloussuun-

nitelmia on laatinut useat ammattimiehet. Oulun läänin asutusyhteismetsissä on joutomaita erittäin runsaasti, nimittäin 44 %, ja kasvullisia maita on vain 39 %, kun taas Tornionjoen varsinaisissa yhteismetsissä kasvullisia metsämaita on 68 %. Metsämaiden hyvyys selviää tarkemmin taulukosta 6. Soistuneihin kuuluvat kangaskorvet ja -rämeet sekä kasvulliset korvet ja rämeet.

Taulukko 6. Kasvullisen metsämaan jakaantuminen metsätyyppeihin. — *Tabelle 6. Verteilung des produktiven Waldbodens auf die Waldtypen.*

A. Etelä-Suomessa. — *Südfinnland.*

Yhteismetsäryhmä Gruppe	MT +	VT	CT	Soistuneita Vermoort	Yhteensä Insgesamt
	%				
As.y. E-S.	38	45	4	13	100
Vars.y. E-S.	46	22	8	24	100
Yksityismetsät E-S.	48.4	29.9	6.6	15.1	100
Pientilat E-S.	65.9	17.5	2.5	14.1	100

Etelä-Suomen yhteismetsien kasvullisen metsämaan laatu näyttää olevan jonkin verran karumpaa kuin keskimäärin yksityismetsissä ja paljon huonompaa kuin pientiloilla. Asutusyhteismetsissä on mustikkatyyppiä ja sitä parempia maita 38 %, varsin. yhteismetsissä 46 %, yksityismetsissä 48,4 % ja pientiloilla kokonaista 65,9 %.

Taulukko 6. B. Pohjois-Suomessa. — *Nordfinnland.*

Yhteismetsäryhmä Gruppe	VT +	EMT— HMT	CT—CIT	Soistuneita Vermoort	Yhteensä Insgesamt
	%				
As.y. O-l.	53	—	36	11	100
Vars.y. T-v.	12	54	22	12	100

Pohjois-Suomen yhteismetsissä ei puolukkatyyppiä parempia maita sanottavasti esiinny, ja maat ovat yleensä karuja. Asutusyhteismetsissä on puolukkatyyppiin vietyjä maita 53 % ja varsin. yhteismetsissä on variksenmarjamustikka- ja paksusammaltyyppien maita yhteensä 54 %.

Ikäluokkasuhteet.

Ikäluokkasuhteet esitetään vain kasvullisille metsämaille. Kun on tarkoituksena esittää kuvaus yhteismetsien tilasta, niin selvyuden vuoksi otetaan ikäluokat laajakoihin ryhmiin, suurin piirtein nuoriin, keski-ikäisiin ja vanhoihin jaettuina. Luvut on otettu viimeisistä metsätaloussuunnitelmista, jotka on laadittu vuosina 1928—1937.

Taulukko 7. Kasvullisten maiden metsien ikäluokkasuhteet. — *Tabelle 7. Die Altersklassenverhältnisse der Wälder auf den produktiven Böden.*

A. Etelä-Suomessa. — *Südfinnland.*

Yhteismetsäryhmä <i>Gruppe</i>	0—40 v.	41—80 v.	80 + v.	Yhteensä <i>Insgesamt</i>
	%			
As.y. E-S.	23	67	10	100
Vars.y. E-S.	10	36	54	100
Yksityismetsät E-S.	36.2	55.4	8.4	100
Pientilat E-S.	53.8	41.8	4.4	100

Asutusyhteismetsissä on nuoria ikäluokkia vähän (23 %). Tämä johtuu siitä, että silloin, kun ne muodostettiin, vanhat metsät olivat hakatut, ja hakkuilta säästyneet nuoret metsät ovat nyt vähitellen kehittyneet keski-ikäisiksi. Varsinaiset yhteismetsät taas ovat käsittäneet vanhoja säästyneitä valtion metsiä, ja kun kestävä metsätaloutta on pyritty noudattamaan, on vanhoja metsiä vieläkin paljon, nimittäin 54 %. Pientilojen metsät taas näyttävät olevan suunnilleen siinä tilassa, jossa asutusyhteismetsät olivat siihen aikaan, jolloin ne perustettiin.

Taulukko 7. B. Pohjois-Suomessa. — *Nordfinnland.*

Yhteismetsäryhmä <i>Gruppe</i>	0—60 v.	61—120 v.	120 + v.	Yhteensä <i>Insgesamt</i>
	%			
As.y. O-l.	39	60	1	100
Vars.y. T-v.	17	26	57	100

Pohjois-Suomessakin on asutusyhteismetsissä keski-ikäluokkia runsaasti ja vanhoja ei ole juuri ollenkaan. Varsinaisissa yhteismetsissä taas

on vielä toistaiseksi verraten vanhoja metsiä enemmän kuin puolet pinta-alasta.

Puulajisuhteista ja kasvusta ei ole otettu erityisesti selvää, sillä kaikissa yhteismetsissä ei ole niitä selvitetty samalla tavalla ja kasvun laskemiseksi on tehty tutkimuksia varsin vähän, se on yleensä laskettu valtakunnan metsien arvioimisessa saatujen kasvulukujen perusteella. Hakkuumääristä kasvu selviää suunnilleen, kun otetaan huomioon, että asutusyhteismetsiä on hakattu jonkin verran vähemmän, kuin mitä ne ovat kasvaneet, ja varsinaisissa yhteismetsissä taas hakkuut ovat vähissä määrin ylittäneet kasvun. Puuvarasto on sen sijaan kaikissa metsätaloussuunnitelmissa tyydyttävästi arvioitu.

Puuvarasto.

Puuvarasto on arvioitu asutusyhteismetsissä pääasiassa linja-arvioimista käyttäen ja muissa yhteismetsissä osaksi silmävaraisesti ja osaksi ympyräkoelajien avulla. Ensin mainituissa voidaan taloussuunnitelmien perusteella seurata puuvaraston kehitystä jo 30 vuoden aikana. Varsinaisissa yhteismetsissä sen sijaan on vain osasta tietoja pitemmältä ajalta kuin 20 vuodelta. Puuvarastot esitetään taulukossa 8 keskimäärin met-sää kasvavan maan hehtaaria kohden.

Taulukko 8. Puuvarasto keskimäärin metsämaan ha kohden. — *Tabelle 8. Holzvorrat in Fm je ha.*

Yhteismetsäryhmä <i>Gruppe</i>	noin v. 1910 <i>ungf. 1910</i>	noin v. 1920 <i>ungf. 1920</i>	noin v. 1930 <i>ungf. 1930</i>
	k—m ³ kuorineen ha kohden — <i>Fm mit Rinde je ha</i>		
As.y. E-S.	52.9	65.6	74.3
Vars.y. E-S.	—	106.9	102.0
As.y. O-l.	—	34.7	35.7
Vars.y. T-v.	—	63.9	53.7
		(vv. 1922—23)	
Yksityismetsät E-S.	—	70.5	—
Pientilat E-S.	—	—	58.7

Asutusyhteismetsien puuvarasto on alkujaan, vuoden 1910 tienoilla, ollut 52.9 m³ ha kohden, siis lähes yhtä suuri kuin pientiloilla Osaran mukaan. Vuonna 1920 puuvarasto on ollut 65.6 m³ ja v. 1930 jo 74.3 m³

eli 3,8 m³ enemmän kuin keskimäärin yksityismetsissä vv. 1922—23. Näitä yhteismetsiä muodostettaessa oli niistä silloin kaupaksi käynyt puutavara yleensä melko tarkoin hakattu. Metsiä suunnitelmien mukaan hoidettaessa on niihin nyt päässyt muodostumaan melko hyväkin puustoa, vaikka samaan aikaan on hakattu niin paljon kuin metsänhoidollisesti on ollut mahdollista, sillä osakkailla on tietysti ollut puute rahasta. Kun puuvarasto ja kasvu ovat vähitellen lisääntyneet, on hakkausmääriäkin voitu kohottaa.

Varsinaiset yhteismetsät taas ovat muodostetut säästyneistä valtion metsistä, joissa on ollut korkea keskikuutio. Noin v. 1920 se oli Etelä-Suomessa 106,9 m³ ja v. 1930 102,0 m³, siis 4,9 m³ vähemmän. Tornionjoen vesistön alueella keskikuutio oli laskenut 63,9 m³:stä 53,7 m³:iin eli 10,2 m³. Metsänhoidollisesti onkin ollut tarpeellista toimittaa runsaita hakkuita, sillä metsät ovat olleet tiheitä ja vanhoja sekä kitukasvuisia, ja vikanaisia puita on ollut paljon ja taimistoja oli saatava syntymään.

Oulujoen vesistön asutusyhteismetsissä puuvarasto on alhainen, eikä se ole sanottavasti kohonnutkaan, sillä maat ovat siellä karuja ja metsien kasvu hidas, ja hakkuita on kuitenkin ollut toimitettava monista syistä.

Tukkipuuvarasto.

Tukkipuuksi on laskettu 1,3 m:n korkeudella 20 sm ja enemmän tai 5 1/2 m:n korkeudella 15 sm ja yli täyttävät terveet puut, riippuen siitä, miltä korkeudelta puut on luettu taloussuunnitelmaa laadittaessa.

Alla olevassa asetelmassa esitetään tukkipuuvarasto sekä kuutiometrein ha kohden, että prosenttein koko puuvarastosta.

Yhteismetsäryhmä Gruppe	k-m ³ /ha Fm je ha	% puuvarastosta % des Holzvorraates
Vars.y. E-S.	56,9	55,8
As.y. E-S.	35,4	47,6
Yksityismetsät E-S.	26,6	37,7
Pientilat E-S.	16,2	27,6

Etelä-Suomen yhteismetsissä tukkipuuvarasto on noin 1/2 koko puuvarastosta, kun se yksityismetsissä on runsaasti 1/3 ja pientiloilla vain 1/4. Tukkipuiden kuutiomäärä on varsin. yhteismetsissä E-S. 56,9 m³/ha

eli 2,1 kertaa niin suuri kuin yksityismetsissä ja 3,5 kertaa pientilojen tukkipuumäärä. Asutusyhteismetsissä on tukkipuita huomattavasti vähemmän, 35,4 m³/ha, mikä sekkin on 8,8 m³/ha enemmän kuin yksityismetsissä ja 19,2 m³/ha enemmän kuin pientiloilla.

Yhteismetsät ovat siis puustoltaan paljon järeämpiä kuin yksityismetsät ja siitä johtuen niiden kasvu on arvokkaampi, sillä tukkipuiden hintahan on huomattavasti korkeampi m³ kohden kuin pinotavaran.

Taloudellinen tulos.

Hakkaukset keskimäärin ha kohden vuodessa.

Kun yhteismetsät ovat verraten pieniä alaltaan, ei niistä yleensä ole myyty puita sivullisille joka vuosi, vaan kerran tai pari 10-vuodessa, jolloin on voitu myydä suurempi erä yhtäikaa. Kotitarpeikseen osakkaat ovat ottaneet vain pieniä eriä rakennuspuita, aitauspuita ja polttopuita. Viimeksi mainittuja on otettu runsaimmin. Etelä-Suomen asutusyhteismetsistä osakkaat ovat hakanneet kotitarpeisiinsa vv. 1918—1927 keskimäärin 0,47 k-m³ ha:lta vuodessa, mikä on 27 % koko hakkausmäärästä. Vuosina 1928—1937 vastaavat luvut olivat 0,36 m³ ja 18 %. Muista yhteismetsistä on kotitarvepuita otettu huomattavasti vähemmän. Tietojen puutteellisuuden vuoksi ei siitä voida tässä esittää mitään lukuja.

Kaikkiaan on erilaatuisista yhteismetsistä metsääkasvavilta mailta hakattu puita vuodessa keskim. ha kohden taulukon 9 osoittamat määrät.

Taulukko 9. Keskimäärin vuotta ja ha kohden hakatut puumäärät. — *Tabelle 9. Mittlere Hiebsmengen je Jahr und ha.*

Yhteismetsäryhmä Gruppe	Vuosina Jahr	Tukkipuita Sägeblöcke		Pinotavaraa Schichtholz		Yhteensä Insgesamt k-m ³ Fm
		k-m ³ Fm	%	k-m ³ Fm	%	
As.y. E-S.	1918—1927	1,07	61	0,67	39	1,74
→—	1928—1937	1,16	57	0,86	43	2,02
Vars.y. E-S.	1925—1937	1,47	51	1,39	49	2,86
As.y. O-l.	1918—1927	0,39	59	0,27	41	0,66
→—	1928—1937	0,16	26	0,46	74	0,62
Vars.y. T-v.	1925—1937	1,33	74	0,48	26	1,81
Pientilat E-S.	1924—1929	0,83	37	1,44	63	2,27

Etelä-Suomen asutusyhteismetsistä on hakattu vv. 1918—27 keskimäärin 1.74 m³/ha, mistä tukkipuita 61 %. Kun puuvarasto ja samalla kasvu ovat lisääntyneet, on vv. 1928—37 voitu hakata enemmän, nimittäin 2.02 m³/ha. Tukkipuita on vieläkin ollut runsaimmin eli 57 %. Näistä yhteismetsistä suurin osa sijaitsee siten, että polttopuilla on vasta viime vuosina ollut menekkiä paikkakunnan ulkopuolelle, joten tukkipuita on siitä syystä ollut näinkin runsaasti, mutta tästä lähtien pienen puutavaran hakkuu lisääntyy niin paljon, että sitä luultavasti tullaan hakkaamaan enemmän kuin tukkipuita.

Hakkuista huolimatta puuvarasto on lisääntynyt keskimäärin vuotta kohden ensimmäisten 10 vuoden aikana 1.27 m³/ha ja toisena 0.87 m³/ha. Tämä lisäys ei kylläkään ole tällaisena todellinen, sillä puuvarastoa ei ole arvioitu kunkin 10-vuotiskauden alussa ja lopussa, siis vuosina 1917, 1927 ja 1937, vaan eri vuosina näiden vuosien välillä. Mutta todellinen lisäys ei poikenne paljoa yllämainituista luvuista. Pientiloilta on Osaran mukaan hakattu enemmän kuin yhteismetsistä, nimittäin 2.27 m³/ha, vaikka puuvarasto niillä on pienempi, mutta tukkipuita on hakkuumäärästä vain 37 %.

Varsinaisista yhteismetsistä on hakattu 2.86 m³/ha, siis huomattavasti enemmän kuin asutusyhteismetsistä ja miltei yhtä paljon tukkipuita kuin pientäkin puuta. Suurimmasta osasta näitä metsiä halkopuulla onkin ollut alusta asti hyvä menekki. Hakkuumäärä on ollut hiukan suurempi kuin metsien kasvu.

Oulun läänin asutusyhteismetsistä on puuvaraston pienuuden takia voitu hakata verraten vähän, 0.66—0.62 m³/ha. Viime aikoina vallinneiden korkeiden propsin hintojen vuoksi on siellä voitu toimittaa pienen puuston harvennuksia, ja siten sellaisen puun prosenttinen osuus koko hakkuumäärästä on lisääntynyt 41:stä 74 %:iin. Varsinaisissa yhteismetsissä Tornionjoen vesistöalueessa on metsien korkean iän vuoksi voitu sallia suhteellisen runsaita hakkuita, 1.81 m³/ha, mistä tukkipuita 74 %. Samaan aikaan puuvarasto on kuitenkin vähentynyt noin 10 m³ ha kohden.

Voimassa olevissa metsätaloussuunnitelmissa on vahvistettu hakkausmäärä ollut keskimäärin hehtaaria kohden vuodessa asutusyhteismetsissä E-S. 1.78 m³, varsin. yhteismetsissä E-S. 2.36 m³, Oulun läänin asutusyhteismetsissä 0.65 m³ ja varsin. yhteismetsissä T-v 0.88 m³. Hakkuut ovat siis muualla paitsi Oulun läänissä jonkin verran ylittäneet vahvistetun hakkausmäärän. Tämä on kuitenkin vain harvoissa tapauksissa tehty omavaltaisesti, sillä katsoen metsien metsänhoidolliseen tilaan ja viime vo-

sina välliniseiin poikkeuksellisen korkeisiin puutavaran hintoihin, metsähallitus ja asutushallitus ovat usein myöntäneet luvan ylittää sallittua määrää. Tornionjoen varsinaisissa yhteismetsissä taas suurimmat hakkuut ovat olleet tätä edellisten metsätaloussuunnitelmien aikana, jolloin vahvistetut hakkausmäärät olivat melko korkeat, mutta nyt kun puuvaraston on huomattu pienentyneen, on hakkausmäärä vahvistettu paljon alhaisemmaksi.

Puutavaroitten kantohinta.

Luovutetuista puista on saatu kiintokuutiometriltä kantorahaa taulukon 10 osoittamat määrät.

Taulukko 10. Luovutetuista puista saadut kantorahat. — *Table 10. Nettopreis des Holzes.*

Yhteismetsäryhmä <i>Gruppe</i>	Vuosina <i>Jahr</i>	Tukki- puista	Pino- tavarasta	Keski- määrin
		<i>Sägeblöcke</i>	<i>Schichtholz</i>	<i>Insgesamt</i>
		mk k-m ³ :ltä <i>Fmk pro Fm</i>		
As.y. E-S.	1918—1927	49.14	18.12	37.24
— — — — —	1928—1937	84.80	45.42	67.98
Vars.y. E-S.	1925—1937	?	?	83.00
As.y. O-l.	1918—1927	36.70	14.36	27.60
— — — — —	1928—1937	71.60	61.38	63.96
Vars.y. T-v.	1925—1937	34.37	13.80	28.94
Pientilat E-S.	Myyntipuut (1924—1929)	77.6	55.1	69.3
— — — — —	Kotitarvepuut	57.6	16.7	26.1

Asutusyhteismetsistä luovutetuista puista on vv. 1918—1927 saatu verraten alhaiset hinnat, nimittäin Etelä-Suomessa tukkipuista 49.14 mk/km³ ja pinotavarasta 18.12 mk/km³, mutta hinnat ovat seuraavien 10 vuoden aikana nousseet tukkipuista 84.80 mk:aan ja pinotavarasta 45.42 mk:aan. Vielä suurempi on hintojen nousu ollut Oulun läänissä.

Etelä-Suomen varsinaisista yhteismetsistä myydyistä puista on saatu verraten korkeat hinnat, keskimäärin 83 mk/k-m³, mikä on ymmärrettävää, sillä myydyt puut ovat olleet järeitä ja metsät sijaitsevat edullisesti. Sen sijaan Tornionjoen vesistön alueella on saatu huonoja hintoja, keskim. 28.94 mk/k-m³, vaikkakin järeitä puuta on ollut runsaasti. Tämä johtuu osaksi sikäläisistä korkeista uittomaksuista.

Niinkuin sivulla 27 mainittiin, on ainoastaan Etelä-Suomen asutusyhteismetsistä otettu erilaisia puita osakkaiden kotitarpeisiin huomattavampia määriä. Näistä puista osakkaat ovat maksaneet vv. 1918—27 keskimäärin vain 12 mk/km³ ja sen jälkeen 16.4 mk. Tämä on tietysti osaltaan vaikuttanut siihen, että keskihinnat ovat alhaiset, ja samoin se alentaa rahallista tuottoa. Tämä on huomattava epäkohta ja herättää tyytymättömyyttä sellaisissa osakkaissa, jotka eivät ota yhteismetsästä kotitarvepuita. Viimeainittujen puiden hinta olisi oikeudenmukaisuuden vuoksi määrättävä lähimain paikkakunnan hintoja vastaavaksi tai olisi kaikki puut osakkaillekin myytävä huutokaupalla, mitä menettelyä eräissä yhteismetsissä onkin hyvällä menestyksellä käytetty. Voitaisiin ehkä ajatella sitäkin, että metsähallitukselle annettaisiin oikeus määrätä tai vahvistaa kotitarpeiksi otettavien puiden hinta ajan hintojen mukaiseksi.

Vertauksen vuoksi on taulukossa vielä esitetty, että pientiloilta vv. 1924—29 myydyistä puista on saatu Osaran mukaan 69.3 mk/k-m³ ja keskimäärin kaikista hakatuista puista 40.7 mk, jolloin kotitarvepuun hinnaksi on arvioitu 26.1 mk/k-m³.

Tulot ja menot.

Yhteismetsistä on ollut vuotuisia tuloja ja menoja ha kohden lasketuna taulukon 11 osoittamat määrät.

Taulukko 11. Yhteismetsien tulot ja menot. — *Tabelle 11. Einnahmen und Ausgaben.*

Yhteismetsäryhmä <i>Gruppe</i>	Vuosina <i>Jahr</i>	Tulot vuodessa ha:lta, mk <i>Einnahmen je Jahr und ha Fmk</i>				Menot, mk <i>Ausgaben in Mark</i>	Puhdas tulo, mk <i>Reinertrag in Mark</i>
		Tukki- puista <i>Säge- blöcke</i>	Pinota- varasta <i>Schicht- holz</i>	Muut tulot <i>Son- stige</i>	Yhteensä <i>Insgesamt</i>		
		As.y. E-S.	1918—27	52.65	12.08		
—>—	1928—37	98.03	39.13	2.03	139.19	8.86	130.33
Vars.y. E-S.	1925—37	237.71		11.94	249.65	35.36	214.29
As.y. O.I.	1918—27	14.42	3.88	0.09	18.39	1.85	16.54
—>—	1928—37	11.21	28.50	0.05	39.76	1.61	38.15
Vars.y. T-v.	1925—37	45.65	6.59	17.80	70.04	9.16	60.88
Pientilat E-S. ..	1924—29	57.55	37.25		94.80	?	?

Asutusyhteismetsistä E-S. on vuotuinen metsän puhdas tuotto eli metsän korko ensin ollut 60.11 mk/ha, mutta se on seuraavina 10 vuotena

noussut 130.³³ mk/ha. Jos kotitarvepuusta olisi maksettu myyntipuuta vastaava hinta, niin puhdas tulo olisi ollut jonkin verran korkeampi. On vielä otettava huomioon, että koko kasvun määrää ei ole hakattu, vaan ensimmäisinä 10 vuotena puuvarasto on lisääntynyt 1.27 m³ ja toisena 0.87 m³ vuotta ja ha kohden. Tämän lisäyksen arvo olisi vielä lisättävä puhtaaseen tuottoon. Lisäykselle ei voitane laskea yhtä suurta hintaa kuin yllä on mainittu hakatuista puista saadun, sillä jos tämä määrä olisi vielä annettu hakata, olisi siihen todennäköisesti sisältynyt vain noin 1/4 tukkipuita ja 3/4 pinotavaraa. Näin laskien saamme lisäyksen arvoksi vv. 1918—27 n. 32 mk ja vv. 1928—37 n. 48 mk. Voidaan siis sanoa, että asutusyhteismetsien todellinen vuotuinen puhdas tuotto on ollut vv. 1918—27 n. 92 mk/ha ja vv. 1928—37 n. 178 mk/ha.

Erytisesti pistää silmään se, että tulot ovat nousseet kaksinkertaisiksi. Tämä johtuu osaksi puutavaran hintojen kohoamisesta ja osaksi suuremmasta hakkausmäärästä. Pientiloilta vv. 1924—29 luovutettujen puiden arvoksi on Osaran mukaan saatu 94,8 mk/ha vuodessa. Viimeksi mainittua lukua vastaava arvo, puuvaraston lisäyksen arvo mukaan luettuna, on asutusyhteismetsissä vastaavana aikana ollut 96,8 mk. Luvut ovat siis jotenkin yhtä suuret. Kun maan laatu on pientilojen metsissä keskimäärin paljon parempaa, niin tulisi tulojen niissä olla vastaavasti suuremmat. Pientilojen metsistä saatu puhdas tulo ei ole tiedossa, sillä menoja ei ole selvitetty.

Varsinaisten yhteismetsien E-S. puhdas tuotto on ollut verraten korkea, 214.²⁹ mk/ha, ja Tornionjoen alueella 60.⁸⁸ mk. Mutta viimeksi mainitun tulon saamiseksi on käytetty koko kasvun lisäksi myöskin osa puustopääomaa. Oulun läänin asutusyhteismetsien tuotto on ollut vähäinen, ensin 16.⁵⁴ mk/ha ja sitten 38.¹⁵ mk/ha vuodessa.

Menoja asutusyhteismetsistä on ollut vähän, sillä metsätaloussuunnitelmat on laadittu valtion puolesta ilmaiseksi, ja osakkaat ovat itse pienestä palkkiosta tai ilmaiseksi toimineet metsänvartijoina ja muina toimihenkilöinä. Verot sisältyvät yleensä menoihin, paitsi eräissä yhteismetsissä kukin osakas suorittaa veron yhteismetsäosuudestaan oman veronsa yhteydessä. Varsinaisista yhteismetsistä menot ovat sen sijaan olleet melko suuret. Niiden osakkaat saavat maksaa metsätaloussuunnitelman laatimisesta aiheutuneet kulut, useissa on palkattu koulun käynyt metsätyönjohtaja ja osittain metsänhoitajakin. Metsärahojen hoitamisesta aiheutuu runsaasti myös kuluja, mutta toiselta puolen on rahastosta ollut huomattavia korkotuloja.

Tarkastakaamme vielä, kuinka paljon puhtaasta tulosta kukin osakas

on saanut vuosittain nostaa. Kun alkuperäistä osakasta kohden tulee asutusyhteismetsissä E-S. noin 10.6 ha metsää kasvavaa maata, niin viimeisten 10 vuoden aikana jokainen heistä on saanut keskimäärin noin 1 381 mk vuodessa. Varsinaisissa yhteismetsissä E-S. vastaavat luvut ovat 25 ha ja 5 357 mk, asutusyhteismetsissä O-I. 25.5 ha ja 973 mk sekä varsinaisissa yhteismetsissä Tornionjoen alueessa 46.6 ha ja 2 837 mk. Tämä on huomattava lisä osakkaiden pieniin tuloihin. Lisäksi useat osakkaat ovat saaneet yhteismetsästä halvalla kotitarvepuita ja laitumen. Missä määrin osakkaita on tilojen jakamisen kautta tullut lisää, siitä ei ole ollut tietoa käytettävissä.

Vertauksen vuoksi mainittakoon vielä, kuinka suuria metsätuloja vv. 1924—1927 on saatu suuremmanpuoleisilta yksityistiloilta Etelä-Suomessa S a a r e n (1929) tutkimusten mukaan. Nämä tilat kuuluvat maataloushallituksen kirjanpitoloihin ja niiden metsämaan pinta-ala on keskimäärin 320 ha. Tiloilta myydyistä puista on ollut tuloja 170 mk/ha ja kotitarpeisiin käytettyjen puiden arvo on laskettu 41 mk:ksi ha kohden vuodessa. Lisäksi on ollut tuloja laitumesta 2 mk/ha. Kun menoja on laskettu olleen 59 mk/ha, niin puhdasta tuloa on ollut 154 mk/ha. Nämä tilat sijaitsevat edullisemmilla paikoilla kuin yhteismetsät. Myöskin on kotitarvepuiden hinta otettu korkeammaksi kuin viimeksi mainituissa. Nämä seikat vaikuttavat siihen suuntaan, että metsätulojen olisi pitänyt näiden johdosta olla k.o. tiloilla korkeammat kuin yhteismetsissä, niinkuin ne ovat olleetkin.

Voidaan kyllä väittää, että yhteismetsissä ei ole mahdollisuutta käyttää hyväksi korkeita puutavaranhintoja siinä määrin kuin järkevällä ja aikaansa seuraavalla metsänomistajalla. Tässä suhteessa on huomattava, että niinkuin yleensä liikeyrityksissä samoin yhteismetsissäkin yrityksen menestyminen ja rahallinen tulos ovat riippuvaiset johtohenkilön tai johtohenkilöiden taitavuudesta ja uutteruudesta. Jos tällaisia toimihenkilöitä saadaan ja osakkaat myöntävät heille tarpeelliset valtuudet, niin voidaan yhteismetsistäkin myydä puut korkeiden hintojen aikana. Käytännössä käy kuitenkin usein siten, että vaikka tällainen henkilö ilmaantuukin, niin osakkaat eivät myönnä hänelle riittäviä valtuuksia, vaan tahtovat yhä itse määrätä asioista ja päätöksen edullisuudesta ei ole takeita, siihen voivat vaikuttaa milloin minkinlaiset syyt. Asianlaita on tässä samoin kuin yleensä yksityisten osakkaiden suhteen, mutta kun yhteismetsistä voidaan myydä suuria eriä kerrallaan, niin siitä johtuen on yhteismetsistä myydyistä puista epäilemättä saatu korkeammat yksikköhinnat, kuin mitä osakkaat ovat saaneet omista metsistään.

Loppusanat.

Edellä esitetystä käy selville, että yhteismetsien osakkailla on ollut yhteismetsistä tuloja verraten runsaasti ja niitä on saatu säännöllisesti. Kun osaa heidän metsistään täten on hoidettu yhteismetsänä, on metsätuloja todennäköisesti kerääntynyt tuntuvasti enemmän, kuin jos metsät olisivat olleet heidän omassa hallinnassaan. Viimemainittua ei tosin voida suorastaan numeroilla todistaa, kun osakkaiden omassa hallinnassa olevien metsien tuottoa ei ole tutkittu. On kuitenkin pidettävä jotenkin varmana, että heidän metsänsä ovat suunnilleen samassa tilassa, kuin pientilojen metsät yleensä. Kun asutusyhteismetsien puuvarastoa on voitu kartuttaa, on niiden kasvu ja sen arvo yhä kohonnut. Tästä syystä tulot asutusyhteismetsistä todennäköisesti vieläkin jatkuvasti nousevat siitä, mitä ne ovat tähän asti olleet. Mitä erityisesti varsinaisiin yhteismetsiin tulee, niin on yhteismetsiä perustamalla voitu estää osakkaita lyhyen ajan kuluessa hakkaamasta metsiään loppuun ja hävittämästä saamaansa suurta pääomaa. Metsien puuvarasto ja kasvu ovat pysyneet suhteellisen korkeina, joten taloudellinen tulos näistä metsistä on ollut ja tulee olemaan suurempi, kuin mitä ne olisivat jaettuina tuotaneet. Sellainenkin osakas, joka ei muuten olisi hoitanut metsänsä, on pakoitettu siihen ja siten saamaan suurempia tuloja. Yhteismetsien perustamisella on siis suurin piirtein saavutettu ne edut, mihin sillä alunperin on pyrittykin. Asutusyhteismetsiä perustettaessa tehtiin kuitenkin huomattava virhe siinä, että useissa tapauksissa annettiin kotitarvemetsiä toisille osakkaille runsaasti, toisille keskulaisesti ja toiset taas jäivät melkein ilman. Tämä virheellinen jakotapa johti sitten siihen, että puolet jo perustetuista asutusyhteismetsistä annettiin myöhemmin jakaa osakkaiden kesken.

Mutta vaikka tulot ovat olleet verraten tyydyttävät, niin kuitenkin olisi syytä harkita, eikö metsähallitukselle olisi varattava oikeus kieltää puutavaroiden myynti yhteismetsistä sivullisille huonojen hintojen aikana, jollei siihen ole tärkeitä syitä. Sellaisen muutoksen kautta saataisiin yhteismetsien taloudellinen tulos huomattavasti paranemaan.

Kun taas osakkaat toiselta puolen kipeimmin tarvitsevat rahaa juuri huonojen hintojen aikana, jolloin heidän muutkin tulonsa ovat keskimäärää pienemmät, niin olisi jokaisesta metsänmyyntitulosta jokin sadannesmäärä siirrettävä vararahastoon, joka vähitellen kartutettaisiin määrätyn suuruiseksi. Rahasto olisi talletettava rahalaitokseen ja annettaisiin siitä silloin, kun metsää ei voida myydä alhaisten hintojen vuoksi, lainoja rahapulassa oleville osakkaille. Lainat perittäisiin taas takaisin sitä mukaa kuin metsänmyyntituloja saadaan.

Mitä uusien yhteismetsien perustamiseen tulee, niin ovat olosuhteet nykyisin sellaiset, ettei niitä saada vapaaehtoisesti syntymään, sillä yhteismetsien aiheuttama hyöty ei ehkä liene niin suuri, tai niin selvästi osoitettavissa, että se voittaisi metsänomistajien yhteisomistusta kohtaan tunteman vastenmielisyyden. Asutustoiminnan yhteydessä olisi kuitenkin syytä valtion toimesta perustaa yhteismetsiä edelleen silloin, kun maatiloja palstoitetaan tilattomalle väestölle jaettavaksi ja myöskin silloin, kun valtion metsämaille perustetaan asutustiloja samalle seudulle vähintään n. 15 tilaa. Huomattava on, että kullekin osakkaalle olisi sen lisäksi annettava omaan hallintaan metsämaata niin paljon, että siitä voi saada tyydytetyksi suurimman osan tilan puuntarpeesta. Etenkin kaukana taloista sijaitsevat ulkometsäpalstat sopisivat hyvin yhteisinä hoidettaviksi.

Kirjallisuusluettelo.

- DANKELMANN, B.: Gemeindewald und Genossenwald. Berlin, 1882.
 ENDRES, MAX: Handbuch der Forstpolitik. Berlin, 1922.
 HECK, CARL: Das Genossenschaftswesen in der Forstwirtschaft. Berlin, 1887.
 ILVESSALO, YRJÖ: Suomen metsät. (Metsätieteellisen Koelaitoksen julkaisuja 11.) Helsinki, 1927.
 JUNGHANNS, ALBERT: Waldgenossenschaften und Genossenschaftswaldungen in Baden. Freiburg, 1934.
 METSÄPELTO, E. E.: Yhteismetsät. Maa ja metsä IV. Porvoo, 1928.
 OSARA, N. A.: Suomen pienmetsätalous. Helsinki, 1935.
 PELLERVO-BIBLIOTEK N:o 14. Samfäld skogshushållning. Helsingfors, 1904.
 SAARI, EINO: Etelä-Suomen yksityistilojen metsätalouden tuotto. Acta Forestalia Fennica. 34. Helsinki, 1929.
 AGRARIKOMITEAN mietintö II ja sen liite II 1907.
 VALTIONMETSÄKOMITEAN mietintö N:o 1, 1920.

Luettelo yhteismetsistä v. 1939.

Pitäjä	Yhteismetsän nimi	Osak- kaiden luku	Kasvul- lista metsä- maata	Huono- kasvuista metsä- maata	Jouto- y.m. maata	Yhteensä
			hehtaaria			
A. Varsinaiset yhteismetsät:						
Kemijärvi ..	Kemijärvi	532	23 915.05	3 094.65	14 360.75	41 370.44
Kivennapa ..	Raivola	308	n. 534.77	n. 465.00	—	1 004.77
Kivijärvi	Länttä-Tenhola ..	11	1 544.98	877.56	216.83	2 639.37
»	Penttilä	7	988.89	152.74	141.64	1 283.27
Kolari	Kaupinselkä	4	98.70	26.80	16.75	142.25
»	Kolari	24	1 163.22	116.22	163.79	1 443.23
»	Pasmajärvi	6	196.93	71.59	71.21	339.73
»	Petäjävaara	19	803.56	83.25	105.74	992.55
»	Sieppijärvi	20	710.42	258.27	133.60	1 102.29
»	Vaattojärvi	5	267.15	40.66	115.69	423.50
»	Venejärvi	4	214.21	7.12	—	221.33
Lumivaara ..	Lumivaara	223	2 790.50	476.80	54.44	3 321.74
Muonio	Ylimuonio	17	1 229.76	264.14	779.88	2 273.78
Mänttä	Liettu	17	534.71	98.37	0.86	633.94
Pelkosenniemi	Alaperä	35	1 646.53	676.71	1 893.92	4 217.16
Salla	Kuolajärvi	450	33 920.76	7 625.66	13 586.09	55 132.51
Savukoski ..	Martinkylä	4	105.94	64.47	82.74	253.15
»	Savukoski	9	180.09	30.03	22.24	232.36
»	Tenniö	6	131.57	76.92	73.75	280.73
Sodankylä ..	Kelujärvi	9	471.17	45.82	66.74	583.73
»	Kirkonkylä	40	1 398.08	348.56	913.41	2 660.05
»	Pahanlaakso	3	49.44	2.97	16.54	68.95
»	Palokumpu	3	355.01	86.62	273.17	714.80
»	Pitkääkoskenvaara	16	247.45	11.64	72.67	332.84
»	Torvinen	4	77.00	13.16	26.53	116.69
Turtola	Juoksenki	33	1 932.86	507.57	392.29	2 832.72
»	Palovaara	7	205.31	22.79	97.58	325.68
»	Pello	90	2 553.62	463.89	769.55	3 794.99
»	Tapanivaara	10	188.14	51.85	9.22	249.21
»	Turtola	32	793.40	312.26	106.61	1 212.27
Vilppula	Kolho	7	450.96	37.89	13.80	502.65
Äyräpää	Vuosalmi	120	1 474.67	219.55	282.13	1 976.35
Yhteensä		2 075	81 174.85	16 631.53	34 872.65	132 679.03

Moskovan rauhan mukaisesti jäi yllämainituista Neuvostoliiton puolelle Raivolan, Lumivaaran, Vuosalmen, Lottosen, Tonterin, Konnun,

Pitäjä	Yhteismetsän nimi	Osak- kaiden luku	Kasvul- lista met- sämaata	Huono- kasvuista metsä- maata	Jouto- y.m. maata	Yhteensä
			hehtaaria			
B. Asutusyhteismetsät:						
Anjala	Anjala	98	13.74	—	0.36	14.10
Hartola	Eko	83	943.41	100.00	3.13	1 046.54
»	Impola	39	1 000.00	116.90	26.32	1 143.22
»	Iso-Niilo	7	259.92	41.17	4.56	305.65
Huittinen ..	Takkula	33	257.10	47.90	14.90	319.90
Ihantala	Lottonen	10	38.67	25.16	6.01	69.84
»	Tonteri	27	113.71	56.97	30.00	200.68
Karstula	Perhonlahti	11	114.46	64.62	6.08	185.16
»	Ruotsala	4	73.37	21.16	2.96	97.49
Kauhajoki ..	Knuutila	72	120.20	119.10	160.72	400.02
Kiuruvesi ..	Purola	11	33.58	24.90	17.51	75.99
Kyyjärvi	Rajala	3	38.66	24.63	17.51	80.80
»	Uusitalo	6	46.25	41.47	23.88	111.60
Muhos	Häikiö	15	144.36	60.76	507.68	712.80
»	Kauppi	14	272.48	80.57	369.53	722.58
»	Leskelä ja Komula	18	153.74	105.10	41.10	299.94
»	Perttula	22	459.60	367.80	400.27	1 227.67
Nilsjä	Siikajärvi	45	277.95	169.91	8.53	456.39
Oulujoki	Kangastalo	10	102.70	70.50	163.24	336.44
Padasjoki ..	Lonka	9	144.77	55.10	—	199.87
Pertunmaa ..	Nipuli	31	360.45	32.66	43.30	436.41
»	Nipulin-Ulmala ..	5	69.31	0.60	—	69.91
»	Syrjälahti	5	147.22	11.00	1.54	159.76
Ristijärvi ..	Tyvi	8	223.20	48.40	7.63	279.23
Simo	Simon m.o.	10	40.37	24.70	45.70	110.77
Sipoo	Svarta Hästen ..	10	10.42	8.33	—	18.75
Soanlahti ..	Kontu	31	272.05	153.12	61.05	486.22
Somero	Anttila	9	35.87	4.10	2.70	42.67
»	Erkkala	9	18.40	0.90	0.34	19.64
»	Härkälä	33	94.80	7.90	8.20	110.90
Säräisniemi ..	Knuutila	18	467.07	57.00	522.90	1 046.97
Valkjärvi ..	Veikkola	25	315.96	22.88	28.82	367.66
Vehmersalmi	Mustinlahti	29	144.21	1.30	4.40	149.91
Viipuri	Suurpero	127	640.00	339.30	22.92	1 002.22
Yhteensä		887	7 448.00	2 305.91	2 553.79	12 307.70

Veikkolan ja Suurperon yhteismetsät kokonaan sekä Kuolajärven yhteismetsästä noin 10 000 ha.

Die Genossenschaftswälder in Suomi.

Unter Genossenschaftswäldern werden Wälder verstanden, die zum gemeinsamen Nutzen der an ihnen beteiligten Güter gepflegt und genutzt werden; Gemeindewälder und Wälder der Gesellschaften sind demnach keine Genossenschaftswälder. Die Bildung von Waldgenossenschaften wurde früher als das beste Mittel gegen die aus der Zersplitterung der Waldböden sich ergebenden Misstände angesehen. Die Erfahrung hat nämlich gezeigt, dass die zu landwirtschaftlichen Kleinbetrieben gehörenden Wälder in so schlechtem Zustande sind, dass der Ertrag des Waldbodens geringer ist als derjenige der entsprechenden Böden auf grösseren Gütern. Durch den Staat sind in Finnland eine Reihe von Waldgenossenschaften gegründet worden und auch auf privatem Wege wurde versucht, solche zu bilden.

Als um die Jahrhundertwende die genossenschaftlichen Ideen sich in Finnland auch auf das landwirtschaftliche Gebiet ausdehnten, glaubte man, dass sie eine grosse Bedeutung auch für die Waldwirtschaft hätten. Die Kleinwaldbesitzer wurden aufgefordert Waldgenossenschaften zu bilden, denn mit ihrer Hilfe hoffte man den Raubbau in den Wäldern verhindern und höhere Holzpreise erzielen zu können. Das eigentliche Ziel wurde jedoch zu hoch gesteckt. So wünschenswert auch die Bildung von Waldgenossenschaften vom Standpunkt der Waldwirtschaft aus wäre, so ist sie in der Praxis doch nicht immer möglich, denn für den Waldbesitzer ist das freie Verfügungsrecht über den Wald wertvoller als seine Begrenzung, wenn er auch damit grössere Einnahmen erzielte. So gelang es nicht auf freiwilligem Wege Waldgenossenschaften zu bilden, aber auf staatliche Initiative sind solche entstanden und zwar in folgendem Umfang:

1. Donationslandwaldgenossenschaften auf den sogen. Donationsgütern in Ostfinnland, die auf Grund einer Bestimmung der finnischen Regierung vom 6. Mai 1887 vom Staate eingelöst worden waren.
2. Die Waldgenossenschaften, die aus den Wäldern gebildet sind, welche nach § 3 des Forstgesetzes von 1886 den Bauern aus den Staatsforsten als Ergänzungsboden überlassen worden waren.
3. Die Genossenschaftswälder, die Neusiedlern in Nordfinnland nach der Verordnung vom 17. Januar 1898 abgetreten worden waren.
4. Die im Zusammenhang mit der Gemeinheitsteilung in Nordfinnland gebildeten Waldgenossenschaften. Zu diesen werden in der Zukunft noch etwa 216 000 ha kommen. Die obigen werden als eigentliche Waldgenossenschaften bezeichnet.
5. Die Ansiedlungswaldgenossenschaften, die in den Jahren 1901—1917 durch die staatliche Ansiedlungstätigkeit entstanden, als vom Staate Landgüter angekauft und an die landlose Bevölkerung parzelliert wurden. Von diesen Genossenschaftswäldern wurde aus besonderen Gründen etwa die Hälfte später an die Teilhaber aufgeteilt.

Die Anzahl und die Bodenfläche der oben erwähnten ungeteilten Genossenschaftswälder ist folgende:

	Anzahl	Bodenfläche
Donationslandwaldgenossenschaften	3	6 302.86
Ergänzungsboden- »	17	20 412.76
Neusiedler- »	10	9 460.46
Bei der Gemeinheitsteilung gebildete	2	96 502.95
Ansiedlungswaldgenossenschaften	34	12 307.70
Insgesamt	66	144 986.73

Die Waldgenossenschaften sind zunächst nach § 7 des Forstgesetzes von 1886, dann auf Grund der Bestimmungen des Genossenschaftswaldgesetzes vom Jahre 1925 verwaltet worden. Jede Waldgenossenschaft hat eine besondere Vorschrift und einen von einem Fachmann aufgestellten Forstwirtschaftsplan, dessen Befolgung von der Forstdirektion überwacht wird. Die Pflege und Nutzung der Genossenschaftswälder wird in erster Linie von einem aus den Teilhabern gebildeten Ausschuss ausgeführt. Wenn ein Genossenschaftswald nicht auf diese Weise verwaltet, genutzt und gepflegt wird, hat der Landeshauptmann die Teilhaber bei Geldstrafe dazu anzuhalten oder einen Fachmann mit der Pflege des Genossenschaftswaldes zu beauftragen. Übertretungen werden mit Geldstrafen geahndet.

Der Zustand der Genossenschaftswälder.

Im folgenden werden auf Grund der Angaben der Ausschüsse und der Forstwirtschaftspläne der Waldgenossenschaften mittlere Zahlen für die Bonität, Altersklassen, den Holzvorrat und Wirtschaftserfolg des Waldbodens der Waldgenossenschaften mitgeteilt. In den Berechnungen werden die Ergebnisse in vier Gruppen mitgeteilt, da die Verhältnisse in diesen recht verschiedenartig sind. Durch die Untersuchung erfasst wurden folgende Bodenflächen:

1. 24 Ansiedlungsgenossenschaftswälder in Südfinnland, abgekürzt = As.y. E-S, 7 538.45 ha umfassend.
2. 6 eigentliche Genossenschaftswälder in Südfinnland = Vars.y. E-S, 10 357.32 ha.
3. 8 Ansiedlungsgenossenschaftswälder im Län Oulu = As.y. O-I, 4 736.40 ha.
4. 12 eigentliche Genossenschaftswälder im Gebiet des Flusses Tornionjoki = Vars.y. T-v, 15 211.28 ha.

Die Ergebnisse werden mit den entsprechenden Zahlenangaben in den Untersuchungen von I l v e s s a l o (1927) für die Privatwälder in der südlichen Hälfte Finnlands und den Angaben von O s a r a (1935) für die Kleingüter in Südfinnland verglichen.

Die Genossenschaftswälder in Südfinnland weisen nicht weniger als 18—20 % weniger produktive Waldböden auf, d.h. bedeutend mehr als auf den Privatgütern, wo die Verhältniszahl nur 8 % ist. In den Genossenschaftswäldern des Läns Oulu sind 44 % Impediment und 39 % produktiver Boden, während in den Genossenschaftswäldern im Flussgebiet des Tornionjoki 68 % produktive Böden sind.

Die produktiven Waldböden der Genossenschaftswälder in Südfinnland waren schlechter als im Mittel in den Privatwäldern und viel schlechter als auf den Kleingü-

tern. Der Anteil der Böden vom Myrtillus-Typ und besserer Böden war nämlich in den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern 38 %, in den eigentlichen Genossenschaftswäldern 44 %, den Privatwäldern 48.4 % und auf den Kleingütern nicht weniger als 65.9 %. In Nordfinland kommen Böden von besserem Typ als dem Vaccinium-Typ kaum vor und die Böden sind karg.

In den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern beträgt der Anteil der jungen Wälder 23 %, derjenige der von mittlerem Alter 67 %. Die eigentlichen Genossenschaftswälder dagegen umfassen wenig gehauene staatliche Waldungen und darum weisen sie noch viel alte Wälder auf, nämlich 54 %.

Der Holzvorrat betrug in den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern um 1910 52.9 m³ je ha und nach O s a r a (1930) fast ebenso viel auf den Kleingütern. 1920 war der Holzvorrat 65.6 m³, 1930 74.3 m³, d.h. etwas mehr als im Mittel in den Privatwäldern Südfinnlands (1923). In den eigentlichen Genossenschaftswäldern Südfinnlands betrug die mittlere Kubikmenge 1920 106.9 m³/ha und 1930 102 m³. Im Wassergebiet des Tornionjoki war die mittlere Kubikmenge von 63.9 m³ auf 53.7 m³ gesunken. In den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern des Läns Oulu belief sich der Holzvorrat auf 35 m³.

In den Genossenschaftswäldern Südfinnlands betrug der Sägeblockvorrat etwa 1/2 des Gesamtholzvorrates, während er in den Privatwäldern 1/3 und auf den Kleingütern nur 1/4 umfasste. Die Genossenschaftswälder hatten also mehr Starkholz aufzuweisen als die Privatwälder.

Das Wirtschaftsergebnis.

Tabelle 9 gibt die Holzmenge an, die im Mittel in den verschiedenartigen Genossenschaftswäldern je ha und Jahr gehauen wurden. In den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern von Südfinnland wurden 1918—1927 im Mittel 1.74 m³ ha gehauen, davon Sägeblöcke 61 %, in den Jahren 1928—1937 2.02 m³, davon Sägeblöcke 57 %. Trotz der Hiebe hat, wie oben schon erwähnt wurde, der Holzvorrat zugenommen. Auf den Kleingütern wurde nach O s a r a (1935) mehr gehauen, nämlich 2.27 m³. Die Hiebmenge der eigentlichen Genossenschaftswälder war in den Jahren 1925—1937 2.86 m³ ha und zwar fast ebenso viel Sägeholz wie Kleinholz. In den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern des Läns Oulu konnten nur 0.66—0.62 m³ und in den Genossenschaftswäldern des Tornionjoki 1.81 m³ gehauen werden, was bei der Häufigkeit alter Wälder ziemlich viel ist.

Aus Tabelle 10 ist der Nettopreis des Holzes pro Festmeter zu ersehen. In den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern betrug dieser 1918—1927 im Mittel 37.24 Mark, in den Jahren 1928—37 67.98 Mark und in den eigentlichen Genossenschaftswäldern Südfinnlands 83 Mark. Im Tornionjokigebiet belief sich der Nettopreis nur auf 28.94 Mark und auf den Kleingütern nach O s a r a (1935) auf 40.7 Mark.

Tabellé 11 zeigt die Ausgaben und Einnahmen in den Genossenschaftswäldern je Jahr und ha. In den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern war der Waldreinertrag zunächst ungefähr 60 Mark/ha, er stieg aber dann auf 130 Mark, d.h. mehr als das Doppelte. Dies war eine Folge der Zunahme der Hiebmenge und des Steigens der Holzpreise. Weiter ist zu berücksichtigen, dass nicht der ganze Zuwachs (Ertrag) gehauen wurde. Wenn wir auch die Zunahme des Holzvorrates mit in Rechnung stellen, dann beläuft sich der Ertrag auf ungefähr 178 Mark je ha. Auf den Kleingütern wurden 1924—29 für die Hiebmenge 94.8 Mark ha je Jahr erzielt. In den Ansiedlungsgenossen-

schaftswäldern beträgt der dieser Zahl entsprechende Wert, die Zunahme des Holzvorrates mitgerechnet, rd. 96 Mark. Da die Bodenbeschaffenheit in den Wäldern der Kleingüter viel besser ist, hätten die Einnahmen entsprechend grösser sein müssen.

Der Reinertrag der eigentlichen Genossenschaftswälder in Südfinnland betrug rd. 214 Mark/ha, im Gebiet des Tornionjoki rd. 61 Mark und im Län Oulu rd. 38 Mark.

Ausgaben hatten die Ansiedlungswaldgenossenschaften wenig, denn die Wirtschaftspläne waren vom Staat kostenlos ausgeführt worden und die Teilhaber waren gegen geringe Entschädigung selbst in der Verwaltung und Pflege der Genossenschaftswälder tätig. In den eigentlichen Genossenschaftswäldern wären die Ausgaben bedeutend höher, aber andererseits waren auch die Rentenerträge grösser.

Es sei noch erwähnt, dass auf den ursprünglichen Teilhaber in den Ansiedlungsgenossenschaftswäldern (E-S) ein jährlicher Reinertrag von 1 381 Mark, in den eigentlichen Genossenschaftswäldern von 5 357 Mark, im Län Oulu von 973 Mark und im Gebiete des Tornionjoki von 2 837 Mark erzielt wurde. Dies ist ein bedeutender Zuschuss zu den sonstigen kleinen Einnahmen der Teilhaber.

Zusammenfassung.

Aus dem Obigen geht hervor, dass die Teilhaber an den Waldgenossenschaften verhältnismässig reichliche und regelmässige Einnahmen hatten. Was vor allem die eigentlichen Genossenschaftswälder betrifft, so hat sich durch die Bildung derselben verhindern lassen, dass die Teilhaber in kurzer Zeit ihre Wälder abtrieben und das darin enthaltene grosse Kapital vernichteten. Der Holzvorrat und Zuwachs der Wälder war verhältnismässig gross und das wirtschaftliche Ergebnis wird auch weiterhin grösser sein, als wenn die Wälder geteilt worden wären. Durch Bildung von Waldgenossenschaften sind also im grossen und ganzen die Vorteile erreicht worden, die ursprünglich mit dieser Massnahme bezweckt waren.